

**T.C.
HİTİT ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI**

**KADIN VOLEYBOLCULARIN ANTRENÖRLERİNDE
GÖZLEMLEDİKLERİ ETİK VE ETİK DIŞI
DAVRANIŞLAR**

Yüksek Lisans Tezi

Esra ÜNAL

Çorum 2021

**KADIN VOLEYBOLCULARIN ANTRENÖRLERİNDE
GÖZLEMLEDİKLERİ ETİK VE ETİK DIŞI
DAVRANIŞLAR**

Esra ÜNAL

**Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı**

Yüksek Lisans

**TEZ DANIŐMANI
Dr. Öğr. Üyesi Abdulkerim ÇEVİKER**

Çorum 2021

KABUL VE ONAY

Esra ÜNAL tarafından hazırlanan “Kadın Voleybolcuların Antrenörlerinde Gözlemledikleri Etik ve Etik Dışı Davranışlar” başlıklı bu çalışma, 14 Temmuz 2021 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

.....

Doç. Dr. Erkan DEMİRKAN (Jüri Başkanı)

İmza

.....

Dr. Öğr. Üyesi Abdulkerim (ÇEVİKER)

İmza

.....

Dr. Öğr. Üyesi Levent CEYLAN

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

İmza

Prof. Dr. Muhammed Asaf YOLDAŞ
Enstitü Müdür V.

ETİK BEYANNAMESİ

Yüksek Lisans tezi olarak hazırlayıp sunduğum “**Kadın Voleybolcuların Antrenörlerinde Gözlemledikleri Etik ve Etik Dışı Davranışlar**” başlıklı tez; bilimsel ahlak ve değerlere uygun olarak tarafımdan yazılmıştır. Tezimin fikir/hipotezi tümüyle tez danışmanım ve bana aittir. Tezde yer alan çalışma tarafımdan yapılmış olup, tüm cümleler, yorumlar bana aittir.

Yukarıda belirtilen hususların doğruluğunu beyan ederim.

İmza

14 /07 /2021

Esra ÜNAL

ÖN SÖZ

Tez çalışmam ve yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi birikimi, tecrübesi ve değerli görüşleri ile bana yol gösteren, yüksek sabrı, anlayışı ve hoşgörüsü ile bu çalışmayı hazırlamamı sağlayan başta değerli hocam ve tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Abdulkerim ÇEVİKER'e Hitit Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesinin değerli hocalarına teşekkürlerimi sunarım.

Her zaman olduğu gibi, tez çalışmam sırasında da bana destek olan eşim Mücahit Ünal'a, aileme ve çalışmama katılan, ölçme aracını sabırla cevaplayan voleybolcu arkadaşlarıma teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	ii
ETİK BEYANNAMESİ.....	iii
ÖN SÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	vii
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	viii
ÖZET.....	ix
ABSTRACT.....	x
1. GİRİŞ	1
1.1 Çalışmanın Amacı	2
1.2.Önemi	2
2.GENEL BİLGİLER.....	4
2.1.Ahlak	4
2.2.Etik	5
2.2.1.Etik Türleri.....	5
2.2.2.Etik Teoriler.....	6
2.2.2.1.Erdem Etiği	6
2.2.2.2.Ödev Etiği.....	7
2.2.2.3.Faydacılık Etiği.....	7
2.3.Mesleki Etik.....	7
2.3.1.Meslek Etiğinin Önemi ve Meslek Etik Kodları	9
2.4.Sporda Ahlak ve Etik	9
2.4.1.Spor Etiği	11
2.5.Antrenör.....	12
2.5.1.Antrenörlük Mesleğinin Önemi	13
2.5.2.Antrenör Özellikleri.....	14
2.5.3.Antrenör Tipleri	14
2.5.3.1. Otoriter Antrenör	14
2.5.3.2.Liberal Antrenör	15
2.5.3.3.Demokrat Antrenör	16
2.6. Antrenör Yeterliliği	17
2.7.Voleybol	18

2.7.1.Voleybolun Türkiye’de Gelişimi	19
2.7.2.Voleybol Oyun Kuralları	21
2.7.3.Voleybol Antrenörlerinde Etiğin Önemi	23
2.8. Alanda Yapılan Çalışmalar.....	24
2.8.1.Alanda Yapılan Yurt İçi Çalışmalar	24
2.8.2.Yurtdışında Yapılan Çalışmalar.....	27
3.GEREÇ VE YÖNTEM.....	29
3.1.Çalışmanın Modeli	29
3.2.Evren ve Örneklemi.....	29
3.3.Varsayımlar	29
3.4.Sınırlılıklar.....	29
3.5. Veri Toplama Araçları.....	30
3.6. Verilerin Değerlendirilmesi.....	30
4.BULGULAR.....	311
5.TARTIŞMA	444
6.SONUÇ VE ÖNERİLER.....	47
6.1. Sonuç.....	47
6.2. Öneriler.....	48
KAYNAKLAR	499
EKLER.....	54
EK 1. Etik Kurul İzni	544
EK 2. Anket Formu	555
EK 3. Ölçme Aracı İzni.....	57
EK 4. Federasyon İzni.....	58
ÖZGEÇMİŞ.....	59

KISALTMALAR

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
FIVB	World Volleyball Federation (Dünya Voleybol Federasyonu)
KW	Kruskall Wallis test
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
MÖ	Milattan Önce
MS	Milattan sonra
MW	Mann Whitney U test
n	Sayı
p	Anlamlılık Düzeyi
TDK	Türk Dil Kurumu
TMOK	Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi
TVF	Türkiye Voleybol Federasyonu
YMCA	Genç Hristiyan Erkekler Birliği
yy	Yüzyıl

ÇİZELGELER LİSTESİ

Tablo 1. Demografik yapıya ilişkin bulgular	31
Tablo 2. Ölçekteki ifadeler verilen cevapların sayı ve yüzdelik dağılımları.....	36
Tablo 3. Katılımcıların etik davranışları ölçeğine verdikleri cevapların ortalama ve standart sapmaları yönelik bulgular.....	38
Tablo 4. Katılımcıların yaş değişkenine göre antrenörlerinin alt boyutları puanlarının farklılaşma durumu	40
Tablo 5. Katılımcıların mezun oldukları bölüm değişkenine göre antrenörlerin alt boyutları puanlarının farklılaşma durumu	41
Tablo 6. Katılımcıların medeni durumları değişkenine göre antrenörlerin alt boyutları puanlarının farklılaşma durumu.....	42
Tablo 7 . Katılımcıların lisanslı spor yapma yılı değişkenine göre antrenörlerin alt boyutları puanlarının farklılaşma durumu	43
Tablo 8. Ölçek alt boyutları arasındaki ilişkiye dair korelasyon analizi.....	44

KADIN VOLEYBOLCULARIN ANTRENÖRLERİNDE GÖZLEMLEDİKLERİ ETİK VE ETİK DIŞI DAVRANIŞLAR

ÖZET

ÜNAL Esra, Kadın Voleybolcuların Antrenörlerinde Gözlemledikleri Etik ve Etik Dışı Davranışlar, (Yüksek Lisans), Çorum, 2021

Bu çalışmanın amacı; Türkiye Voleybol Federasyonu bünyesindeki 2019-2020 sezonu vizeli ve lisanslı kadın voleybolcuların değerlendirmesiyle antrenörlerinin mesleki etik ve etik dışı davranışlara uyma düzeylerini belirlemektir. Çalışmamızın evreni TVF Kadınlar 2. liginde yer alan 960 kadın sporcudan oluşmaktadır. Çalışmamızın örneklem grubunu gönüllük esasına dayalı olarak çalışmamıza katılan 287 kadın sporcu oluşturmuştur. Çalışmamızda (Özbek, 2019) tarafından geliştirilmiş “Antrenörlerin antrenörlük meslek etiğine uyma düzeyleri” ölçeği kullanılmıştır. Ayrıca sporculara yönelik kişisel bilgiler formu da uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 27.0 paket programı sayesinde analize tabi tutulmuştur. Verilerin normal dağılım şartını sağlamaması nedeniyle bağımsız iki grup karşılaştırmasını Mann Whitney U testi ile bağımsız çoklu grup karşılaştırmaları ise Kruskal Wallis testleri ile yapılmıştır. Ölçek alt boyutları arasındaki ilişkinin yönü ve derecesini tespit etmek amacıyla korelasyon analizi kullanılmıştır. Sonuç olarak, sporcuların antrenörleri hakkındaki antrenörlük meslek etiğine ilişkin görüşleri alt boyutları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Antrenörlük meslek etiğine uyma düzeylerine ilişkin yaş, medeni durum, spor yapma yılı değişkenine göre görüşlerinde anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sporcuların antrenörleri hakkındaki antrenörlük meslek etiğine uyma düzeylerine ilişkin mezun olunan bölüme göre profesyonellik, saygı, sorumluluk, hoşgörü ve ölçek genelinde anlamlı bir fark görülmeği sonucuna ulaşılmıştır ($p>0.05$). Sporcuların medeni durum, mezun olunan bölüm, gelir düzeyi, yaş ve spor yapma yılı değişkenleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($p<0.05$).

Anahtar Kelimeler: Antrenör, Etik, Voleybol.

THE ETHICAL AND UNETHICAL BEHAVIORS THAT WOMEN VOLLEYBALL PLAYERS OBSERVED ON THEIR COACHES

ABSTRACT

Ünal Esra, Ethical and Unethical Behaviors Observed By Women Volleyball Players Coaches (Master Thesis) Çorum, 2021

The aim of this study; It was conducted to determine the level of compliance of their trainers with professional ethical and unethical behaviors by evaluating the licensed and licensed female volleyball players in the 2019-2020 season within the body of the Turkish Volleyball Federation. The universe of our study consists of 960 female athletes in the TVF Women's 2nd League. The sample of our study consisted of 287 female athletes who participated in our study on a voluntary basis. In our study, the measurement tool "The level of compliance of the coaches with the professional ethics of coaching" developed by (Özbek, 2019) was used. In addition, a personal information form for the athletes was also applied. The obtained data were analyzed by the SPSS 27.0 package program. Since the data did not meet the normal distribution condition, the comparison of two independent groups was made with the Mann Whitney U test, and the independent multiple group comparisons were made with the Kruskal Wallis tests. Correlation analysis was used to determine the direction and degree of the relationship between the sub-dimensions of the scale. As a result, it is seen that there is a significant difference between the sub-dimensions of the views of the athletes about the coaching profession ethics. It has been concluded that there is a significant difference in their opinions regarding the level of compliance with the professional ethics of coaching according to the variable of age, marital status, and the year of doing sports. It has been concluded that there is a significant difference in terms of professionalism, respect, responsibility, tolerance and scale in terms of the level of compliance with the professional ethics of coaching of the athletes about their coaches ($p > 0.05$). The marital status, department graduated, income level, age and sports of the athletes. It is seen that there is a significant difference between the year of construction variables ($p < 0.05$).

Keywords: Coach, Ethics, Volleyball.

1. GİRİŞ

Belli teknikler ve kurallar çevresinde zekâ ve gücün birlikte uygulandığı voleybol sporunda topun rakip alana düşmesini sağlamak için rakibi hata yapmaya zorlamayı esas almaktadır. İlk olarak Amerika’da oynanmaya başlayan voleybol birinci dünya savaşı sırasında Amerikan askerlerinin çok tercih ettiği spor olmuştur. Zamanla gelişimine hız veren voleybol 1919 yıllarından itibaren ülkemizde de tanınmaya başladığı görülmektedir. Günümüze kadar sürekli revaçta olan spor dalları arasında gösterilen voleybola günden güne ilgi artmaktadır. Esasen bu sporun hızlı yayılmasında önemli etkenlerin başında antrenörlerin olduğuna vurgu yapmak doğru bakış açısı olacaktır. Görevini yerine getiren antrenörlerin istenilen ölçütlerde sporcu yetiştirmesi kurallar çerçevesinde müsabakaları sunması toplumun her kesiminde bu sporu beğenme etkisi yaratmıştır (Uluöz, 2019).

Çağlardan beri insanların spor müsabakaları için büyük ilgi gösterdiği ve her dönem popülerliğinin ön planda olduğu söylenebilir. Teknolojik gelişmelerinde etkisiyle yaşadığımız yüzyılda sporcular ve antrenörlerin üzerinde büyük bir taraftar, medya ve yönetici baskısının olması rekabet şartlarının acımasızlaşmasına zemin hazırlamaktadır. Sporda etik dışı hareketlerin yapılması, toplumsal hayatı etkileyen davranış bozukluğu olarak değerlendirilmektedir. Sporcuların etik davranışlarını benimseyerek, ahlak ve etik kurallarına hak ettiği değeri vermesinin ön koşulu iyi bir antrenörün varlığı olarak gösterilebilir (Özdemir, 2020).

Meslek etiği her meslekte önemli olduğu kadar sporda da önemlidir. Türk spor ve sporcularının gelişimini sağlamak amacıyla antrenörlüğün bir meslek olarak tanınması spor örgütlerinin yaptığı en önemli gelişmeler arasındadır. Kadın voleybolcuların antrenörlerinde gözlemledikleri etik ve etik dışı davranışların tespit edilmesini amaçlayan bu çalışma hazırlanmıştır.

Çalışmaya dair kısa bilgilerin verildiği giriş bölümünde çalışmanın amacı ve önemine yer verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde genel bilgiler başlığı altında ahlak, etik, antrenör, voleybol gibi başlıklar ve alt başlıklarına değinilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde çalışmanın yöntemine dair bilgiler olan çalışma modeli, evren-örnekleme, varsayımları, sınırlılıkları, veri toplama aracı ve verilerin

değerlendirilmesi gibi başlıklar yer almaktadır. Çalışmanın son bölümü olan bulgular ve yorumlar bölümünde elde edilen veriler doğrultusunda, yapılan analiz sonuçları tablolar halinde sunulmuştur. Tablolara dair kısa açıklamalar ve yorumları tabloların altında yer verilmiştir. Tablolara ilişkin veriler ve verilerin yorumlanması çalışmanın tartışma-sonuç bölümü oluşturulmuştur ve çalışma sonucuna bağlı olarak önerilere yer verilmiştir.

1.1 Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Türkiye Voleybol Federasyonu bünyesindeki lisanslı ve 2020 yılı için vizeli kadın voleybol sporcularının ölçme aracına verecekleri cevaplar dikkate alınarak antrenörlerinde gözlemledikleri etik ve etik dışı davranışları incelemektir. Çalışmayla birlikte kadın voleybol sporcularının değerlendirmesiyle antrenör-sporcu ilişkisini, antrenörlerin var olan mesleki etik ilkelere uyma düzeylerini kadın voleybol sporunda antrenör mesleki etik ilkelere uyma düzeylerini var olduğu haliyle saptamaya çalışmaktır.

Sporcular için spor yaşamlarında büyük öneme sahip olan antrenörlerinden olumlu davranışlar görmeleri, spor hayatlarına yön vermede, başarı elde etme vb. gibi pozitif düzeyde katkı sağlayacağı söylenilebilir. Olumsuz davranış eylem ve hareketler ise onların spor hayatlarının olumsuz yönde etkileneceği söylenebilir. Çalışmamız bu nedenlerden dolayı önemli olduğu söylenebilir.

1.2.Önemi

Sporda etik ahlak kavramıyla ilgili çalışmalar gerek yurt içi gerek yurt dışı çalışmalarda da sıkça karşımıza çıkmaktadır. Spor etiğinde önemli olan bir kavramlardan biri de antrenörlerin mesleki etik ilkelere uymalarıdır. Sporcuların voleybol hayatlarını devam ettirmelerinde, fiziksel ve mental olarak müsabakalara hazırlanmalarında oldukça önemli bir yeri olan antrenörlerinden mesleki etik ilke ve standartlara, ahlaki olgunluğa ve mesleki erişkinliğe uymaları oldukça önemli bir husustur. Voleybol ile ilgili toplumsal bakış açısından gerek yazılı ve görsel medyada karşılaştığımız haberler dikkate alındığında erkek sporculara göre kadın sporcuların etik istismarında daha az yer aldıkları bilinmektedir. Bu nedenle çalışmamız kadın voleybol sporcuları üzerinde yapılması düşünülmüştür. Alan yazınına bakıldığında kadın sporcuların algısıyla antrenörlük meslek etiği ile ilgili

alışmalar istenilen düzeyde değildir. Sonuç olarak çalışmamız alan yazınına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2.GENEL BİLGİLER

2.1.Ahlak

Ahlak kavramının, toplumların belirlemiş olduğu ve bu topluma ait fertlerin uymakla yükümlü olduğu davranış kalıplarını ahlak diye tanımlamak mümkündür. Ayrıca, insan davranışını iyi kötü, doğru yanlış gibi kavramlarla değerlendirilmeye tabi tutmaktadır. Böylelikle bireylerin bazı davranışlardan kaçınması gerektiğini veya bazı davranışların benimsenmesi yükümlülüğünü yerine getireceği bilinmektedir (Tanrıverdi 2012, s.1071).

İnsanın amacına yönelik kendi isteğiyle, davranışlarını incelemesi iyi veya kötü kavramlarını birbirinden ayırarak uzak olmasıdır (Avcı, 2010). Ahlakın doğruyla yanlış arasındaki ayrımın yapılmasına imkân sunan değerler şeklinde tanımlanması mümkündür. Ahlaki gelişim teorisyenlerinin, mantıksal akıl yürütme gelişimine odaklandıkları zaman, ahlaki kararların bilişsel alan içinde beyinin yönlendirdiği ileri sürülmüştür (Garriganvd, 2018, s.86).

Ahlak evrensellik çerçevesinde adaleti, bir takım normları ve ilkeleri kapsamaktadır. Bu yazılı olmayan kuralların dinler ve toplumsal farklılıklara göre şekillendiği söylenebilir. Bir örnekle açıklamak gerekirse, ahlaki ilkelerin anlamını doğru kavrayan birey, insan haklarının etik kurallara ters gelen bir davranışta bulunduğu anda, bu kuralları ihlal ettiğini ve yasalara uymadığını anlaması oldukça kolaydır (Sage ve Kavussanu, 2007, s.455).

Ahlaki davranışların, toplumun önceden belirlediği kalıplardan bağımsızca var olmayacağı sebebiyle psikolojiye göre önem taşımaktadır. Bireysel ahlakın yalnızca insan davranışlarıyla sınırlandırmak doğru olamaz, nitekim ahlak; ahlaki değerlere uygun olarak düşünme ve bilinçlenme süreçlerini de kapsamaktadır. Bu nedenle bir gurubun ahlaki değerlerinin toplumsal olarak değerlendirildiği söylenebilir. Bu değerlendirme sporun doğası gereği, katılımcının birbiriyle iletişim ve etkileşimde olduğu bir bağlamdır. Spor doğası gereği, sakatlanan rakibine yardım etmeyi, istenen oyunun gösterilemediği durumlarda motivasyon sağlamak vb. davranışları yapmaya gebedir. Buna ek olarak bazı ahlak dışı davranışların meydana geldiğini de görmek mümkündür. Bu istenmeyen ahlak dışı davranışları; oyuncuları veya hakemi aldatma, yalan söyleme, korkutma, yaralama, hile yapma gibi örnekler verilebilir (Kavussanu, 2008, s. 508).

2.2.Etik

Kelime olarak ‘Etik’ sözlük anlamıyla töre ve ahlak bilimi olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanların bütün eylemleri ve davranışlarının kaynağının araştırılmasını sağlayan ahlak felsefesi olarak ifade edilebilir (Kayır 2019, s.1). Günümüzde ise etik daha çok profesyonel ortamdaki davranışların düzenlenmesini sağlayan bir disiplin örgüsü olarak görülmektedir. Bireyin iş ve sosyal hayatında sosyal ilişkilerinin düzenlenmesini sağlayan bir disiplinler bütünü olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2006, s. 3).

İnsan ilişkilerinin temelinde olan ve değerlerin ahlaki boyutuyla incelenmesini sağlayan bu davranışların nitelik veya kaynağını bulmayı hedefleyen felsefenin dalına etik denilmektedir. Yunancada “Ethos” kelimesinden türeyen kelimenin manası töre, alışkanlık, gelenek anlamını almaktadır. Etik kavramının yakinen ilişkili olduğu ahlak kavramıyla ayrışan noktasını, etik kavramının ahlaki konu alan disiplini içermesi gösterilebilir. Etik ve ahlak felsefesinin eş anlamlı olarak görülmesinin altında yatan en önemli etken olarak bu durum gösterilebilir (Kucuradi, 2000, s. 19).

Etik genel olarak, insanın görevini ilkelerini ilgilendirmekte ya da bireyin ırkını diğerinden ayıran ahlaki ussal çalışmalar olarak nitelendirilebilir. Ayrıca Etik, ahlaki eylemin teorik temelini inceleyen analitik, bilimsel çalışmalar bütünüdür (Lumpkinvd, 2003, s. 4). Bir başka tanımda, insanların bireysel veya toplumsal açıdan ilişkilerin temelini oluşturmakta olan değerler, normlar, kurallar, iyi-kötü-doğru-yanlış gibi ahlaki açıdan araştırılan felsefi disiplin olarak ifade edilmektedir (Aydın, 2003, s.15).

Tanımlardan anlaşılacağı gibi etiğin felsefenin bir dalı olduğu, bünyesinde iyi kötü gibi tezatlıkları barındırdığı ve bazı norm ve kurallara dayandığı söylenebilir. Bu bağlamda, insan eylemlerinin bazı değer ve normlara dayalı şekilde doğru yanlış gibi değerlendirilmesi olarak tanımlanabilir.

2.2.1.Etik Türleri

Etik türlerini, normatif etik, betimleyici etik ve meta etik başlıklarıyla incelemek mümkündür. Bu başlıkları kısaca açıklayacak olursak (Çeviker, 2017) ;

Betimleyici Etik: kuralcılık yerine yalnızca insan hareketlerinin gözlemlenmesi sonucunda eylemlerin betimlenmesidir. Farklı bir ifadeyle betimleyici etik olması gerekeni incelemek yerine olan olgularla ilgilidir (Cevizci, 2002).

Normatif Etik: insanın ahlaki davranışlarının düzenlenmesi amacıyla kural ve normları koyan etik türüdür. İnsanın nasıl yaşaması gerektiğini inceleyerek, ölüm cezası, kürtaj ve ötenazi vb. gibi olguların ahlaki kurallarını ve normları üzerine inceleme yapmaktadır (Cevizci, 2002).

Meta etik: etik kavramının anlamını veya etiğin yöntemini, etiğin ne yollarla olanaklı olduğu veya etik eylemlerin meydana gelmesinde aklın yeri konusunda sorulara cevap arayarak, ahlaki yargıları analiz etmeyi amaçlamaktadır (Cevizci, 2002).

2.2.2.Etik Teoriler

Etik teorilerin meydana geldiği zamandaki felsefi görüşlerle şekillendiği söylenebilir. Felsefenin ilgi alanı olan etik üzerinde ortak fikir birliğiyle; erdem, ödev ve faydacılık etiği olarak üç başlıkta incelenmiştir (Arslan, 2016, s.221).

2.2.2.1.Erdem Etiği

Tarihsel sürece bakıldığında Platon ve Aristoteles dönemi filozofu olan MacIntyre'nin biçimlendirdiği 'Erdem Etiği'nin köklerini eski Yunan şehirlerindeki halkın nasıl davranacağıyla ilgili kurallara dayandığı görülmektedir. Erdem kültüre dayanan bir üründür ve erdemli kişiler sahip olduğu iyi karakterlerinin özelliğini yansıtan davranışları en iyi şekilde yerine getirmektedirler. Erdem etiğinde, erdemli insanın ideal ir seviyeye ulaşmaya çalıştığı ve erdemin bir anda olup biten bir şey olmadığı sürekliliği söz konusudur. Bu davranışı sergileyen insanın diğerleri için örnek model olduğu söylenebilir (Foot, 2002, s. 3).

Erolemin erdemin kültüre dayanan bir ürün olduğunu, temelinde iyi bir hayat üzerine deneyim, anlama, sorgulama, düşünme ve açıklamayla meydana geldiğini ifade etmektedir. Erdem etiğinin insan eylemleriyle ilişkisi olmasına rağmen bu eylemlerin yalnızca fiziksel hareketlerden oluştuğunu söylemek doğru olamaz (Çeviker, 2017, s. 6).

2.2.2.2.Ödev Etiği

Ödev etiği (deontolojik etik) felsefe alanında, insan eyleminin ahlaki ve ödev kavramının arasındaki ilişkiye ağırlık veren etik kuramdır. Özgül ahlaki yükümlülüğü değil, etik ve mantık ilişkisine vurgu yapar. Ödev etiğinde, bir eylemin sonuçları açısından değil taşımış olduğu nitelikler açısından iyiliği söz konusudur. Dolayısıyla bazı eylemin sonucuna bakılmadan ahlaki şekilde zorunlu olarak kabul edilmesidir. Tarihsel süreçte ödev etiğinin temel ilkelerini Immanuel Kant'ın belirlediği bilinmektedir. Kant'ın görüşlerinin şekillenmesinde usçuluk ve aydınlanma ilkelerine ek olarak Hristiyanlığın etkisi olduğu söylenebilir (Macit, 2009, s. 84).

Etik kodlar bireye, hırsızlık yapmama, dürüst olma, yalan söylememe sözünde durma aldatma yapmama vb. olumlu kavramları yüklemektedir. Yüklenen bu davranışlara rağmen insanların bazı durumlarda bunlara uygun hareket etmediği görülmektedir. Buda toplumsal durum ve koşullarıyla kişisel özellikleri göz önünde olmadan yüklenmiş olan ödevlerin insanın davranışını düzenlemek için yetersiz olacağını göstermektedir (Yücel, 2015, s.69).

2.2.2.3.Faydacılık Etiği

Faydacılık etiği son zamanlarda önemli ahlaki teoriler arasındadır. Faydacılık evrensel ahlak yasasını kabul etmeyerek bir şeyin doğru ve yanlışlığıyla sağladığı fayda açısından değerlendirme yapan felsefi akımdır. Eylem ve kural faydacılığı olarak iki başlıkta incelemek mümkündür. Eylem faydacılığında öngörülmede olan sonuçlar, diğer eylemlere oranla, toplamda daha çok iyiliğin veya daha fazla faydanın sağlandığı eylemin seçilmesidir. Kural faydacılığının ise; 'optimal ahlak kural' kavramıyla bilinmektedir. Eylemin ne olduğu değil, hangi kuralın daha fazla faydasının olduğunu dikkate alan yaklaşımlardır (Küçüköğlü, 2012, s. 178).

2.3.Mesleki Etik

Son zamanlarda üzerinde durulan önemli konulardan birisi de meslek etiğidir. Hemen bütün meslek dallarındaki etik ilkelere, meslek mensuplarının uyması beklenmektedir (Tapan, 2020, s. 23). Toplum içinde mesleğin bazı kişilerce daha bilinçli ve özenerek yapılmasının ardından, meslekleşme sürecinin başladığı ve neticesinde de meslek etiğinin meydana geldiği söylenebilir (Aydın, 2003: 23).

İnsanla ilgisi olan meslekler içinde uyulması gerekli olan davranışlar ve ilkelerin meslek etiğini oluşturduğu söylenebilir. Coğrafi konumların göz ardı edilmesiyle, global düzeyde aynı meslek içinde yer alan fert ve gurubun uyması beklenen davranış kuralının olması meslek etiği ayrı tutan en önemli özellik olarak ifade edilebilir (Kuçuradi, 1988, s. 21).

Mesleki etik işin değeriyle ilgilenen tutumlar olarak ifade etmek mümkündür. Meslek etiğinin, verimliliğe, güvenliğe, ekonomiye, sağlığa, temizliğe, mahremiyete, kültürel ve sosyal gelişime, huzura, çevrenin korunmasına katkı sağlayarak herkesin aynı fırsatlardan ve eşit imkânlardan faydalanmasını amaçlamaktadır (Naagarazan, 2006, s. 5).

Etik çalışmaları genellikle iş kollarıyla gruplara ayrılmaktadır. Nitekim hukuk, tıp, spor, öğretim, antrenör etiği vb. gibi farklı etik kollarının olduğu söylenebilir (Lumpkinvd, 1994, s. 4). Bu bağlamda profesyonel olarak tanımlanmanın en önemli kuralları arasında, mesleğin beklentilerinin konuşulması, görünümü, davranışlar, fikir ve etik gibi konu başlıklarında dikkat toplamak ve bunların karşılanmasını sağlamak gösterilebilir. Nitekim bir meslek sahibi olarak o grupta yer almak, bir kişinin başkasıyla nasıl iletişim halinde olması gerektiğini, kimliğini, organizasyonunu düzenlemesini gerektirmektedir. Dolayısıyla bir meslek gurubuna üye olan insanların profesyonel kimliklerinin olduğunu söylemek mümkündür (Martin, 2015, s. 71).

Profesyonel anlamda etik, sağlık ya da değişik meslek gruplarındaki uygulanması beklenmekte olan davranışların standartlığını ifade etmektedir. Meslek etiğinin kuralları, bir gurubun mensubu olarak erdemli davranışlar sergilemek amacıyla yapılması beklenen davranışlar bütünüdür. Bir meslek etiğinin kuralı o mesleğin bütünlüğünün korunmasını amaçlamaktadır (Street, 2002, s. 38).

Etik ilkelerin temel amaçlarını, kamunun yarar sağlaması, uygulamaların en faydalı hale getirilmesi, mesleğin korunması, üye disiplinin sağlanması, antrenörlerin karşılaşılabileceği etik ikilemlere karşı davranışlara rehberlik ve kaynaklık etmek olarak sıralanabilir. Bir meslek gurubunun veya kuruluşunun mesleğine ilişkin oluşturulup korunan, belirli meslekte görevli çalışanlara emir veren, öngörüldüğü şekilde davranmalarını sağlayan, kişisel tercihini ve eğitimlerini kısıtlayan, verilen hizmet kalitesinin ve ideallerinin korunmasını mesleki kural ve ilkeler bütünü

mesleki etik olarak ifade etmek mümkündür (Aydın, 2001, s. 4). Bu tanımlar ışığında meslek etiği, bir iş ortamında gelişip doğru/yanlış davranışların etik yönünden incelenmesini veya rehberlik edilmesini amaçladığını söylemek mümkündür.

2.3.1.Meslek Etiğinin Önemi ve Meslek Etik Kodları

Meslek etik kodlarının, mesleğini icra eden bireylerin kendi içlerindeki disiplin ruhunun oluşmasında etkisinin olduğu bilinmektedir. Disiplinin olduğu bir grupta, bir işi kimin ne zaman, nasıl, hangi standartlarla yapacağına dair bilgiler bellidir. Sistemin kontrol edilmesi mümkündür ve disipline uymayanların tespit edilerek ceza uygulanması daha kolaydır. Alınan bu önlemlerle mesleğin güçlenmesi, organize oluşu ve saygınlığının ön planda olduğu bir meslek gurubunun ortaya çıkması muhtemeldir (Elgin, 2006, s. 24).

Her meslek gurubunun yapacağı en güzel hamle, mümkün mertebe çok etik kodun belirlenmesini sağlamaktır. Böylelikle kişisel değerlendirmelerin en asgariye indirilmesine zemin hazırlanmış olur. Son zamanlarda, mesleğin ismiyle anılan, farklı mesleki etik kodlarının oluştuğu görülmektedir. Etik kodu bir mesleğe veya guruba mensup kişilerin nasıl davranacağına dair yazılı kurallar bütünü olarak tanımlanmaktadır. Nitekim herhangi bir meslek gurubunda iyi olarak adlandırılan değerlerin farklı adlarla (kural, alışkanlık, standart ve ilke vb.) var oldukları söylenebilir. Bu tür etik değerlerin bir araya getirilerek yazılı hale gelmesi etik kodların oluşmasına zemin hazırladığı söylenebilir (Pehlivan, 2002, s.74).

2.4.Sporla Ahlak ve Etik

Günden güne marka değerini artırarak büyüyen küresel spor endüstrisinin, kontrol edilemez bu büyümesinin bir takım sakıncalarının da olduğunu söylemek mümkündür. Nitekim spor endüstrisi sürekli büyüyerek, gerek ahlaki değerlerden gerekse etik yönünden uzaklaşarak gündeme oturmaktadır (Çeviker, 2017).

Spor; günden güne ülkeler arasındaki ekonomik ve siyasi alanda önemli rekabet sahası haline gelmektedir. Sporun yapısında bulunan bu rekabet yönünün insanları kaynaştırmaya, tanıştırap dostluğa yönetirken öte yandan ülkeler ve bireyler arasında rekabet duygusunu tetiklemektedir (Özcan ve Çavuşoğlu, 2016). Sporun tanımında da söz edildiği gibi spor kardeşlik, eşitlik, hoşgörü, disiplin, erdem ve saygı gibi kavramları bünyesinde barındırmaktadır. Günümüzde ise uluslararası

yapılan spor müsabakalarında, öncesinde arasında siyasi kültürel vs. sorun yaşamış ülkelerin spor müsabakaları daha çok gündemde kalmakta hatta seyirci davranışları, bahisler vb. durumların daha çok ilgi çektiği görülmektedir. Sporun istenmeyen etkilerinin azaltılması amacıyla Fair-Play kavramı gündeme gelmiştir. Sporun her evresinde dürüstlük ve centilmenliğin en önemli göstergesi olarak kabul edilmiştir (Pehlivan, 2004, s. 91). Öyle ki gerek bireysel gerek takım sporlarında, fair playin gelişimini sağlamak için, sporcuların fair play ödülleriyle mükâfatlandırılmaları bile yapılmaktadır. Ülkemizde de her yılın Mayıs ayında olimpiyat komitesi tarafından büyük ödül şeref diploması gibi ödüllendirmeler yapılmaktadır (TMOK, 2021).

Spordaki ahlak kavramını artıları ve eksileri şeklinde inceleyecek olursak; artılarını fırsat eşitliği, rakibin düşman olmadığını düşünme, haksız avantajı sağlama, empati, işbirliği yaptığı takımın ruhuna uyum sağlama ve arkadaşlığın gerekliliği şeklindeki davranışları sayabiliriz (Balçıkkanlı, 2017, s. 85). Sporla bağdaşan değerler olan, sevgi saygı, kardeşlik, barış, dostluk gibi kavramların toplumun tamamını bağdaştıran sosyal bir bağ olarak ifade edilebilmektedir. Öte yandan kazanma hırsının yükselmesi, rekabeti daha çok ekonomik alanda yapılması sporun ruhunun zedelenmesine zemin hazırlamıştır (Yücel vd. 2015, s. 69).

Spordaki kazanma hırsının gündün güne artmasıyla var olan spor kültürü yerini etik karşılanmayacak bazı davranışlara bırakmaktadır (Çeviker, 2017). Sporda en önemli unsur sporcudur, nitekim sporcunun fiziken ve ruhen bir takım sorumlulukları olması ve takımının kendine yüklemiş olduğu görevleri yerine getirmesi kaçınılmazdır. Nitekim ulu önderin “ben sporcunun zeki çevik ve ahlaklıyı severim” sözlerinde ifade ettiği gibi sporcunun fiziksel zihinsel özelliklerinin yanında ahlaki özelliğinin de güzel olması gerekmektedir. Spordaki ahlaki değer kavramının altında yatan unsurları; dürüstlük, saygı, adalet, hoşgörü, etnik köken ayrımı yapmama, sporcuları veya seyircileri kandırmama gibi prensipleri barındırmaktadır. İnsanlara spor eğitiminin verilmesinde büyük rol üstlenen antrenörler ya da spor insanları sporculara fair play ruhunu aşılmalı, ahlaki değerlerine bağlı olmaları konusunda önlemler alarak, sporcuların kavga, nefret, kin ve hile yapma ihtimallerinin önüne geçmektedirler (Tanrıverdi, 2012, s.1073).

Bir sosyal yapıda etik kültürünün oluşması, o toplumun ideal toplum haline geldiğinin göstergesidir. Toplumu oluşturan fertlerin birbirine karşı saygı, dürüst ve hoşgörülü olmaları özgür düşüncelerinin olmasına zemin hazırladığının göstergesidir

(Yaman, 2010, s.11). Sporun etik düşüncesi ve anlayışı sporun örgütlenmesindeki bütün birimlerdeki yer alan aktörlerdendir. Spordaki etik kuralların asıl amacını, küresel değerleri bir arada toplamak, toplumsal huzur ve refahın sağlanmak olarak göstermek mümkündür. Son zamanlarda spordaki etik ve ahlak konusunun incelenmesi, çalışmaların yapılması kurumsal aidiyetin oluşmasına ve etik ilke ve standartların oluşmasına katkı sağlamaktadır (Taşpınar vd.2016, s.).

2.4.1.Spor Etiği

Spor çok boyutu olan, toplumsal yapıya sahip bir olgu olmasının yanı sıra, insan hayatının vazgeçilemez unsurları arasındadır. Esasen spor temele dayanan ve değerli kültürel bir uygulama olarak ifade edilmektedir (Whithead, 1998, s. 239). Spor toplum, insan, kültür düzleminde çok farklı boyutuyla, anlamı ve değeriyle sosyal bilimlerde yerini almıştır. Ayrıca spora sosyolojik açıdan bakmak, sporcu ve başarı kavramının toplumların var olmalarında, farklı toplumlarla ve kültürlerle karşı seçkin bir konuma ulaşmasında büyük önem taşıdığı görülmektedir (Erkal vd. 1998, s.17).

Tarihsel süreçten günümüze kadar sporun topluluklarının kendine ait bir takım etik davranışlarının olduğu ve bu davranışlarla taraftar kazanmanın ve geliştirilmenin önemli görevleri olduğu görülmüştür. Farklı bir ifadeyle, sporun gerçek anlamıyla varlığını devam ettirmesinde etik ilkelere bağlılığı son derece büyük öneme sahiptir (Bucher ve Wuest, 1987: 19).

Son dönemlerde sporun gerçek amacına uygun davranmayarak bir takım çıkarların yerine getirilmesi için araç haline gelmesi, ahlaki değerlerin yerine maddi değerlerin gelmesi spor etiğinin ne derece önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Sporun bir parçası olan, antrenörler, hakemler, sporcular, yöneticiler, seyircilerin görevlerini yaparken, bir takım etik kurallar çerçevesinden uzaklaşması spor için olumsuz gelişmelerin oluşumunu sağlamaktadır (Dolaşır, 2005, s.22).

Genel anlamda spor etiğinin sporun gelişmesinde önemli rol aldığı, taraftarların görevlerini, sorumluluklarını layıkıyla dürüstçe, adaletli, şeffaf ve saygı çerçevesinde yerine getirmelerini kapsamaktadır. Bu bağlamda spor etiğinin temel amacını kişilere spor alanında kabul gören evrensel etik ilkelerinin benimsetmesini sağlamak olarak işaret etmek mümkündür. Bu noktada esas olan, bu ilkelerin

benimsenmesinde en büyük aracı olan antrenörlerin spor etiğiyle ilgili eğitimlerinin olmasıdır.

2.5.Antrenör

Gündelik hayatımızda sıkça duyulup kullanılmakta olan antrenör kelimesi, bir meslekle ilgili görev tanımında kullanılmaktadır. Tarihsel süreçte ilk kez 14yy'da Macaristan'da kullanılmış ve o dönemde savaş alanında veya savaş arazisinde kullanılmakta olan araçlara insanlarca verilmiş isimlerdi. Fransızca kökene dayanan bir kelime olan antrenör (entraîneur) TDK'nın tanımında spor kategorisinde "çalıştırıcı" şeklinde ifade edilmektedir (TDK, 2019). Antrenör kelimesi sporcuların teknik, taktik ve psikolojik yönden eğitimini sağlayan, müsabakalara hazırlayan kişiyi bir nevi eğiticiyi çağrıştırmaktadır. Sporcuyu veya takımı, bulunduğu yerden daha iyi yerlere taşımak için yetkili, himayesinde bulunan sporculara cesaret veren, hedefleri ortam ve koşulları taşıyan eğiticilere antrenör denildiği ifade edilmiştir (Yolaç, 2020, s.13). Antrenör tanımında da "gösterici, doğrulayıcı motive eden öğretmen" olarak tanımlanmıştır. Bir başka tanımda antrenörü; enerjisi, gücünü, dinamizmi, bilgisi ve sosyal kapasitesini sporcuya en kalıcı ve etkili şekilde aktarma kapasitesine sahip olup liderlik özelliği bulunan kişiler şeklinde tanımlanmıştır (Benziz, 2016, s.41). Sevim ve diğerlerinin (2001) tanımında ise antrenör kavramı yalın hali ile "spor eğitici" şeklinde tanımlanmıştır. Görev yapmış olduğu spor branşının içinde yeterli düzeyde donanımı olan, eğiticilik yapabilmesi için gereken sertifikalara sahip olan kişilere antrenör ismi verilmektedir. Dolayısıyla antrenörlerin çalıştığı gençler veya yetişkin bireylerin, bireysel veya takım sporlarına en iyi şekilde hazırlamak gibi önemli görevlerinin olduğu söylenebilir (Azboy vd. 2012, s. 100).

Antrenör; planlama dahilinde düzenlenen uygulamaların ve sistemli biçimde dönütlerin aracılığıyla sporcu becerilerinin geliştirilip, değerlendirilmesini hedefleyen kişilerdir. Antrenörlerin aynı zamanda, sporculara örnek rol model olmaları son derece önemlidir. Nitekim sporcuları motive etmeleri, sporcunun karşılaşacağı problemi çözmesinde doğru karar alması, motive olmasının sağlanması gibi önemli görevli bulunmaktadır. Dolayısıyla antrenörlerin branşlarına karşı alakadar ilgili, teknik bilgisi ve birikiminin olması iyi bir antrenör olmak için yeterli olmamakta, psikolojik açıdan da belli düzeyde donanımlarının olması önemlidir (Öztürk vd., 2008, s. 447).

Bir başka tanımda Sevim vd. (2001) yılında yapmış olduğu tanımda, “sporcuya antrenmanlarda ve müsabakada yol gösteren bireyler” antrenör olarak ifade etmiştir. Antrenörün tanımı yapılırken, yalnızca sporcunun fiziki yeterliliğini geliştirmeyi hedeflemediği, aynı zamanda psikolojik alt yapısını da müsabakalara hazırlamaktadır. Dolayısıyla antrenörlük yapacak bireyin aynı zamanda liderlik vasıflarının olması ve yöneticilik özelliğinin olması da oldukça önemlidir (Öztan, 2018, s. 29).

Yapılan bu tanımlardan anlaşılacağı gibi farklı çalışmacılar farklı tarihlerde antrenörün tanımını farklı cümlelerle ifade etmiş olsa bile hemen hemen ana temaları birbirine çok yakındır. Bu tanımlara bakarak antrenörün en temel rolünü; uzmanlaştığı spor branşında, sporcuların bireysel veya takımla birlikte performansını geliştirerek üst seviyelere taşımayı hedefleyen kişilerdir şeklinde yapmak mümkündür. Diğer mesleklerde olduğu gibi antrenörlük mesleğinin de kendine has bir takım hassasiyeti ve önemi olduğu söylenebilir.

2.5.1. Antrenörlük Mesleğinin Önemi

Kökeni MÖ 776-MS393 tarihine kadar uzanan antrenörlük mesleği, eski Yunanda gerçekleşen yarışmalara kadar uzanmaktadır. Bu yarışmalarda antrenörler ücret karşılığında sporculara eğitim vererek olimpiyat oyunlarına hazırladıkları bilinmektedir (Carpenter, 2004, s. 71). XVII.yy’ın sonlarında Büyük Britanya’daki Sanayileşme Devriminin sonucunda kentleşmenin hızlandığı görülmektedir. Bu hızlı kentleşme sayesinde spora katılımı ciddi artışların olduğu görülmektedir. Buna ek olarak modern sporun gelişimi ve kurumsallaşması antrenörlük mesleğinin güç kazanmasına zemin hazırlamıştır. 1930-40 tarihleri arasında Beden Eğitimi Öğretmenliği mesleğinin gündeme gelmesiyle antrenörlük mesleğinin gelişim fitilleri yakılmıştır. O dönemlerde, antrenörlük mesleğinin, beden eğitimi öğretmenliğiyle arasında güçlü bir ilişkinin olduğu görülmekteydi (Lyle, 2002, s.114).

Günümüzde, sporcuların farklı spor dallarında kendilerini geliştirmelerini, yeteneklerine göre yönlendirilmeyi, takım oyunlarına uyum sağlamayı, sosyal aktiviteyi geliştirmeyi ve sağlıklı bireyler yetiştirmeyi amaçlayan antrenörlük mesleğinin hem sosyal bir aktiviteye destek verdiği hem de pedagojik bir etkisinin olduğu söylenebilir. Bu özellikleri bu mesleğe ayrıca bir önem atfetmektedir.

Nitekim dünyadaki spor branşlarında ileri düzeyde olan ülkelerin izlemiş olduğu politikalara bakıldığında antrenör eğitimine önem verdikleri görülmektedir.

2.5.2.Antrenör Özellikleri

Antrenörlerin sahip olması gereken bir takım özellikleri vardır. Nitekim antrenörün pratik düşünmesi, olayları yorumlaması, planlar yapması, sporcularını etkileyerek yol gösterip kendi kararlarını ona kabul ettirmesi bu özellikler arasında gösterilebilir (Yıldırım, 2009). Antrenörde bulunması gereken özellikleri şu şekilde ifade etmek mümkündür (Çik, 2019) ;

- ✓ Mantık
- ✓ Genel kültür
- ✓ Analiz ruhu:
- ✓ Sentez ruhu
- ✓ Sezgi gücü:
- ✓ Hayal gücü:
- ✓ Muhakeme gücü

Bu özelliklere ek olarak antrenörün kendine has bir takım karakter özellikleri de, işini iyi yapmasında etkili olmaktadır (Beswick, 2016).

2.5.3.Antrenör Tipleri

Antrenörlük tipi, antrenörün vereceği en önemli kararların başında gelmektedir. Nitekim antrenörlük stili, antrenörün nasıl karar alacağını, sporcuya hangi beceriyi öğreteceğinin tespit edilmesi, sporcunun müsabakalara nasıl hazırlanacağı ve sporcuların disiplin çerçevelerinin belirlenmesinde izlenecek yolun belirlenmesi gibi konularda oldukça büyük rol oynamaktadır (Konter, 1996, s. 105). Literatürde kabul görmüş olan belli başlı üç çeşit antrenörlük tipi bulunmaktadır. Bunlar; otoriter (emredici), demokratik (paylaşımçı) ve liberal (serbest davranan) antrenör tipleridir.

2.5.3.1. Otoriter Antrenör

Bu antrenörlük tipinde antrenör gücün merkezini kendinde görmektedir. Çalışma arkadaşı ve sporculardan bağımsız karar alıp, aldığı kararları uygularken kişisel otoriteler üzerine vurgu yapmaktadırlar. Bu tipe sahip olan antrenörlerin

sporcular ve yardımcılarından gelecek fikirleri istemedikleri, bazı durumlarda ise göz ardı ettikleri söylenebilir (Smoll ve Smith, 2009, s. 55).

Sporcuların rollerinin antrenörlerinin kararlarıyla uygulandığını söylemek mümkündür. Antrenörlerin sahip oldukları kontrol mekanizmasını, sporcuya kazandırmak gibi bir amaç için çalışmazlar, hatta kontrolün kaybolacağına yönelik endişeleri ve telaşlarından söz etmek mümkündür (Konter, 1996, s. 105).

Otoriter antrenörlerin şu genel özelliklerinden bahsetmek mümkündür:

- Antrenör bütün kararları kendisi almaktadır.
- Sporcuların görevini yalnızca kendi emirlerini ve talimatlarını yerine getirmek olarak görmektedir.
- Bazı durumlarda kontrolün sporcuya verilmesi gerektiğine inanmaz
- Bireysel yeterlilik ve bilgi düzeyiyle ilgili kaygıları vardır.
- Şartlar ne olursa olsun yönetmek oldukça önemlidir (Yıldız, 2019, 16).

Bu yöntemle antrenörün sürekli emirler veren, kurallar koyup sıkıyönetim uyguladığını söylemek mümkündür. Oyunculardan istediğini alabilmek için sert kelimeler kullanarak psikolojik baskı yapmaktadırlar. Dolayısıyla bu yöntemle sporcuların spordan ve antrenörden soğumaları muhtemeldir şeklinde yorum yapmak mümkündür (Kasap ve Erdem, 2009, s. 9).

2.5.3.2.Liberal Antrenör

Bu tipte olan antrenörler genellikle karar almaktan kaçınmaktadırlar. Bu sitedeki antrenörlerin, talimatları ve koymuş olduğu kurallar az olmaktadır. Bu tipteki antrenörlere geniş yürek ve rahat antrenörler olarak ifade etmek mümkündür (Gönülaçar, 2010, s. 81). Bu tipteki antrenörlerin sorumluluklarının yerine getirilmesinde kuralcı olmadıkları, hoşgörülle takındıkları tavırlarının olduğunu söylemek mümkündür.

Bu antrenörlerin en belirgin özelliklerini şu şekilde sıralamak mümkündür: (Yıldız, 2019)

- Az karar almaya çalışmaktadırlar
- Eğitim ve öğretimi az vermektedirler

- Sporcu ve yardımcılarının organize olmasında yeterli plan ve programları yoktur.

- Sporcularla ilgisiz ve sorumsuz davranmaktadırlar

- Problemlerin çözümünde yetersizlerdir

- Başarıları rastgeledir sürekliliği yoktur

- İçsel motivasyonunu geliştirme kaygısı yoktur

- Sporculardaki özgüvenin ve sorumlulukların gelişiminde katkıları yoktur

Liberal antrenör tipindeki çalıştırıcıların, bu tarzlarının sporcular üzerindeki sonuçlarını şu şekilde sıralamak mümkündür. Sporcular yalnızca eğlenmekte, gelişimlerinin rastlantılara kalmaktadır. Yaptıkları sporca bir disiplinden söz etmek mümkün değildir ve sporcuların bencilleşmesi olası durumlardır.

2.5.3.3.Demokrat Antrenör

Bu antrenörlük tarzında çalıştırıcılar alacağı kararları sporcularla paylaşmaktadırlar. Demokratik sili kabul eden çalıştırıcı, sporcunun karar almasını sağlayarak doğru kararlar almadan iyi bir sporcu olamayacağını aşlamaktadır. Sporcularla iyi ilişkiler kurarak, onlara yardımcı olmakta ve onların gelişimleri üzerinde etki sahibi olmaktadır. Sporcu yetiştirmede gerekli liderlik becerilerine sahip olarak görevlerini ve sorumluluklarını en iyi şekilde yerine getirmektedirler. Sporcuların kendi hayatlarıyla ilgili özel konularda bile sorumluluk almaya onlara yardımcı olmaya çalışmaları görülmektedir (Konter, 1996, s. 105).

Demokratik antrenörün özelliklerinden bazılarını şu şekilde sıralamak mümkündür: (Çik, 2019, s. 11)

- Alınan kararları sporculara bildirmektedir.

-Eğitim öğretime açıktır ve yerinde kullanır.

- Sorumluluk duygusu gelişen sporculara zamanla kontrolü bırakmaya eğilimlidirler.

- Onun sporcunun özgürlüğü önemlidir.

- Sporculara liderlik becerisini öğretmek durumundadırlar.
- Diktatörlük ve liberallikten uzaktırlar.
- Kendi yeterlilik ve becerileriyle fazlaca uğraşmazlar, kendilerine güvenleri tamdır.
- Sporculara öğrettikleri kadar kendileri de öğrenmeye açtırlar.
- Kaliteli ve başarılı sporcu yetiştirme derdindedirler.
- Sporcuların içsel motivasyon ve kontrolünü yaparlar.
- Sporculara saygı ve güveni aşırlarlar.
- Sporcu odaklıdır.

2.6. Antrenör Yeterliliği

Sporcunun başarılı olmasında, yaratılıştan kendinde olan bütün yeteneklerinin etkisi son derece çoktur. Buna ek olarak sporcunun sahip olduğu yeteneğin biçimlenmesinde en önemli etken ve bu gelişime yön veren kişi hiç şüphesiz antrenördür. Dolayısıyla sporcunun yeteneklerinin farkına varmasında ve çalışıp hazırlanmasında başarıya giden yolda her zaman bir antrenöre ihtiyacı vardır (Başer 1998). Ayrıca sporcunun sakatlanması gibi durumlarda ilk müdahaleyi yapan, oyun sırasında motivasyonunun kaybolan sporcunun tekrar oyuna dönmesini sağlayan antrenörlerdir. Ayrıca sporcunun beslenmesi, özel hayatın düzene girmesi, sporcuların arasındaki sorunların çözülmesinde ve kazanmak için yeni taktiklerin gelişmesini sağlayan antrenörler, bütün bu zorluklarla baş edebilme özelliklerine sahiptirler. Dolayısıyla antrenörlerin sorunların çözümüne yönelik ve kazanmaya yönelik bir takım yeterliliğinin olması gerekmektedir (Aydoğan, 2006, s. 92).

Sporcunun öğrenmesi, güdülenmesi üzerine büyük etkisi olması nedeniyle antrenör, eğitim ve öğretim hususundan önemli bir konuma sahiptir. Antrenörün yeterliliği sporcunun yarışma başarısına etki eden önemli etkenlerdendir. Lakin antrenörün yeterliliği sporcunun öğrenme deneyimine önemli katkı sağlarken büyük ölçüde üstü örtülü kalmıştır (Feltz vd, 1999).

Spor branşlarının farklılığı göz önünde bulundurularak, antrenörlerin taşınması gerektiği yeterliliğın önemi daha da çok anlaşılmaktadır. Dolayısıyla antrenörün yeterliliğı, sporcunun öğrenme ve performansına etki etmektedir ayrıca sporcunun kendine yönelik inançlarının artmasına zemin hazırlamaktadır. Antrenör yeterliliğının yüksek düzeyde olduğı durumlarda sporcunun becerileri ve benlik saygıları üzerinde olumlu psikolojik etkilere yol açtığı gözlemlenmektedir. Ayrıca, antrenör yeterliliğının yüksek olmasıyla kazanma yüzdesinin, oyuncu tatmininin, büyük oyuncu olabilmenin, takım bütünlüğünün ve takım kültürü arasındaki ilişkinin güçlü olduğı bilinmektedir. Uzun süredir oynanan, devamlı değışen pozisyonlar, karmaşık hareketler, çok yönlü sportif beceri isteyen voleybol takım oyunlarına en güzel örnektir. Bu özellikler voleybolun diğeri sporlardan ayrılmasını sağlamaktadır. Dolayısıyla voleybol antrenörlerinin uzmanlık gerektiren farklı görevleri yaparak başarı elde etmeleri son derece önemlidir. Böylece voleybol antrenörlerinin kendilerine olan mesleki yeterlilik inançlarının başarılarına doğrudan etki ettiğı söylenebilir (Horn, 2002, s. 309).

2.7.Voleybol

Tarihsel süreçte ilk defa 1985 yılında ABD'nin Massachusetts eyaletinde Holyake kentinde "Mintonette" isminde oynandığı bilinmektedir. William Morgan isminde bir beden eğitimi öğretmeni genç Hıristiyan erkekler birliğı isimli teşkilatta insanların spor yaparken sıkılmalarına ek olarak eğlenceli yarışma karakteristiğı olan voleybolu şekillendirmiştir (Urartu, 2006, s. 16). Springfield Koleji'ndeki yapılan gösteri karşılaşmasının ardından W.G. Morgan'ın belirlemiş olduğı kurallar çerçevesinde YMCA'nın (Genç Hıristiyan Erkekler Birliğı) uğraşlarıyla ABD ve Kanada'da başlayan yayılma misyonerlerin aracılık yapmasıyla tüm dünyada yayılma hızını artırmış, kısa sürede tanınıp oynana oyun haline gelmiştir (Morpa, 2005).

Voleybol kısaca; iki takımın sahada karşılıklı olarak saha ortamında oynadığı spor dalıdır. Bir başka tanımda voleybol; belirli kurallar çevresinde, belirli tekniklerle güç, zekâ özelliklerinin ön palanda olduğı bir spor dalıdır (Yolaç, 2020). Voleybolun en sade ve net tanımını Dünya Voleybol Federasyonu (FIVB) "file ile ayrılan iki oyun alanında oynanan spor" olarak tanımlamıştır (FIVB, 2017). Voleybolun bir başka ayrıntılı tanımında ise; karşılaşma süresinin olmadığı, oyun

temposunun yüksek olduğu, sporcuların çabuklukları, kuvvetleri, esnekleri ve dayanıklılıkları gibi becerilerinin yarıştığı sıçrama becerisine dayanan bir oyun olarak ifade edilmiştir (Erhan, 1995, s. 69).

Bu oyunun amacı, filenin üzerinden topu karşı taraftaki takımın oyun alanına geçirerek yerle temasını sağlayarak, rakip takımdan gelecek bu isteği önlemektir. Takımlar topu karşıya gönderirken en fazla üç kez vurmaya hakkı bulunmaktadır (blok temas hariç). Top servis atışı ile oyuna sokulur, servis atan sporcu oyun alanını sınırlayan çizgiye basmadan filenin üzerinden topu karşı alana göndermeye çalışmaktadır. Bu sporun ülkemizde yaygınlaşmasıyla ülkede sosyal yönden, fiziksel ve psikolojik yönden sağlık durumunun artacağı düşünülmektedir. Buna ek olarak insanlar üzerindeki sosyalleşme, eğlenme ve kültürel paylaşımların olumlu etkilerini görebiliriz. Ayrıca milli çıkarlarımız gereği, bu sporda rekabet edilebilir düzeyinin artması, ülkemize spor müsabakaları için gelen turist sayısının artmasına ve turizm sektörünün güçlenmesine zemin hazırlamaktadır (Yolaç, 2020, s. 14).

Voleybol; Uluslararası arenada ilk kez 1913 yılında Filipinler'deki "Uzak Doğu Asya Oyunlarında kendine yer bulmuştur. Bu başlangıç noktası, voleybolun gelişiminde önemli yapı taşı olarak gösterilmektedir. Voleybolun simgesi veya en gösterişli hareketi sayılan smaç rakibi zor duruma sokmaktadır. Rakipten gelen sert hücumu durdurmak için ellerini file üzerine uzatarak topun kendi sahalarına düşmesine engel olmaya çalışma yani "blok" hareketi rakibin ataklarını kesmekte etkili yöntemdir (Morpa, 2005). Voleybolun kurallarının ilk defa kitap haline gelmesi 1916 tarihinde ABD'de gerçekleşmiştir. İlk kez resmi voleybol şampiyonalarının ABD ve Kanada arasında 1922 yılında yapılırken, ilk uluslararası karşılaşma 1947 yılında Çekoslovakya ve Fransa arasında gerçekleşmiştir. Hızlı şekilde isminden söz ettiren voleybolun 1950'lerde kurallarında değişiklik yapıldığı görülmüştür. Bu tarihten sonra sürekli kendini yenileyerek güncelleyen voleybolun bugünkü sınırlarını belirleyen kurallar 1980-1990'da yapılan değişikliklerle son halini almıştır (Aydoğan, 2006, s. 80).

2.7.1.Voleybolun Türkiye'de Gelişimi

Ülkemizde 1920-25 tarihleri arasında Genç Hıristiyan Erkekler Birliği İstanbul şubesinin müdürü, Dr. Deavar ülkemizde ilk kez voleybol takımını kurmuştur. İşgal döneminde erkek öğretmen okulunda o zaman beden eğitimi

öğretmeni olarak görevli Selim Sırrı Tarcan, Genç Hıristiyan Erkekler Birliği'nde beğenmiş olduğu voleybolu gerekli hazırlıkları yaparak öğrencilerine öğretmeye başlamıştır. Bu tarihten sonra Tarcan'ın mezun olan öğrencileri yurdun dört bir köşesinde görev yapmaya başlamış dolayısıyla voleybolun hızla yayılmasına katkı sağlamışlardır (Somalı, 1997, s. 3).

Ülkemizde, Haydarpaşa, Galatasaray, Vefa, Pertevniyal ve Kabataş Erkek Liselerindeki yoğunluk gösteren voleybol çalışmaları okullar arasındaki turnuvalara sinyal yakarak voleybolun gelişimine katkı sağlamıştır. Üniversite okuyacak yaştaki gençlerin bu sporu devam ettirmelerini sağlayacak imkânların sunulması bu sporun yayılmasındaki hızını hiç kesmemesine yardımcı olmuştur. Üniversite okuyan öğrencilerin bu sporu yapmasının sağlanmasıyla, o zamanki ismiyle Yüksek Mühendis Mektebi (İstanbul Teknik Üniversitesi) 1924 ve 1944 yılları arasında voleybolun temsilciliğini üstlenmiştir. İstanbul'un ardından Ankara'da da Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin o dönemlerde voleybolun öncülüğünü yaptığı görülmektedir. 1949 yılına gelindiğinde Türkiye Voleybol Şampiyonasının ilki yapılarak voleybolun yerinin sağlamlaşması sağlanmıştır (Eralp ve Çotuk, 2005, s. 45).

Ülkemizde voleybol şampiyonasının organizasyonu 1970 tarihine kadar sürmüştür. 1970-71 yılında oynanan Türkiye Deplasmanlı Voleybol Ligi Türk voleybolunun yeni bir çağ atlamasında rol almıştır. Bu tarihte yapılan Türkiye Deplasmanlı Voleybol Ligi Galatasaray'ın şampiyonluğuna şahitlik etmiştir. Ülkemizde voleybolla ilgili ilk matbu yayın YMCA'nın 1921 tarihinde voleybol nizamnamesi ismiyle yayınlanan oyun yönetmeliğidir. Ülkemizde A takım sınıfında; Bölgesel Lig, 2.Lig, 1. Lig ve Efeler (Sultanlar) ligi olarak 4 seviye lig bulunmaktadır. Bu ligler hakkında kısa bilgiler vermek gerekirse, Bölgesel Lig; en alt deplasmanlı ligdir, bu ligdeki takımlarda düşme bulunmamakta, bölgesel olarak konumlar ve gruplarla ayrılmaktadırlar. Grupta birinci olan takımın finalde kaldığı ligde final oynama yerine, coğrafi konumla yakın illerin eşleşmesiyle ilk sırada olan takımlar 2.lige yükselir. 2.Lig; coğrafi konum açısından 10 ve 12 takımı bulunan 8 grup çift devre oynanan grup etabının ardından gruplarda ilk iki sıraya gelen takımların yarı finale geldiği ligdir. Bu gruplarda son iki sırada kalan takım, bir alt lige düşmektedir. Bu ligde dört takımlı iki gruplu tek devre lig usulünde oynanan final maçlarının ardından grupta ilk iki sırada kalan takımların bir sonraki sezonda 1. Lige geçme hakkı bulunmaktadır. 1. Lig; 14 takımın iki grupta iki devreli lig esasına

göre oynanan grup etabının ardından, ligu sonuncu sırada tamamlayan 4 takım alt lig olan 2.ligde mücadele ederken, ilk dört sırada olan takımlar final etabında mücadeleye devam etmektedir. Yarı final karşılaşmalarında aynı grubun birincisi ve dördüncüsü diğer grubun ikincisi ve üçüncüsüyle eşleşmektedir. Müsabakaların sonucunda, birinci ve ikinci sırada olmayı hak eden takımlar bir sonraki sezonda Efeler (sultanlar) liginde mücadelesine devam etmektedir. Efeler ligu; Ülkemizdeki voleybol ligindeki en üst olan lig bu ligidir. Burada toplam 12 takım mücadele etmektedir, bu ligde ilk maçlar alt sıradaki takımların evinde oynanmaktadır (Yolaç, 2020, s. 14).

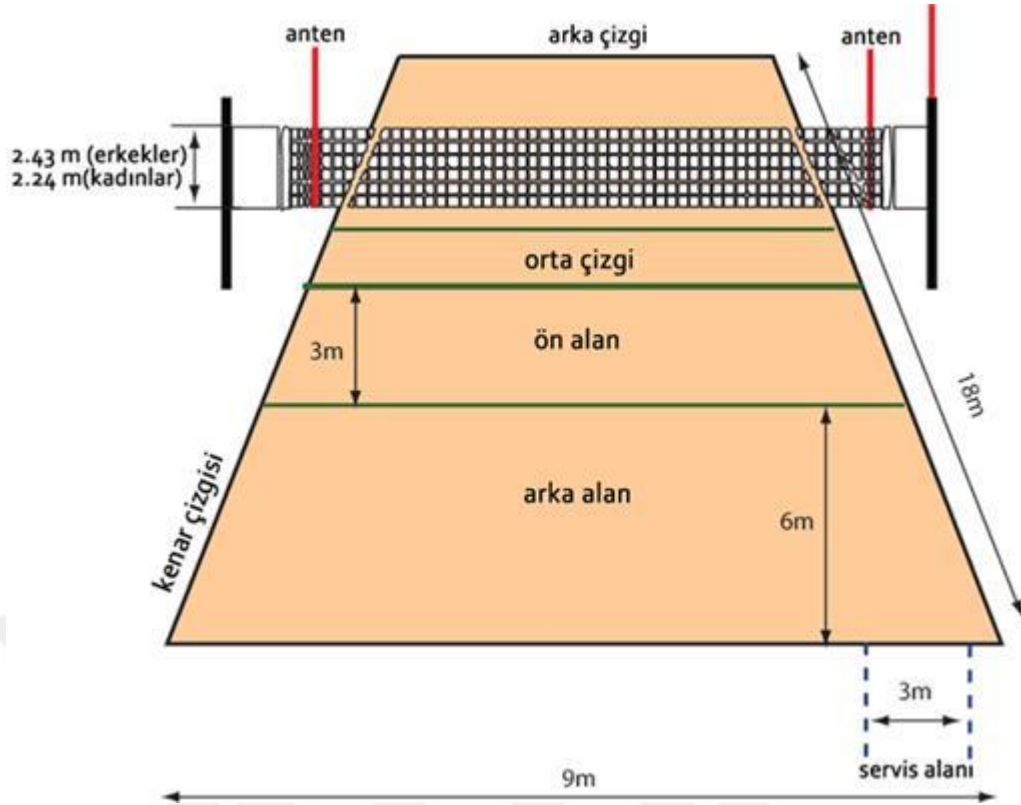
2.7.2.Voleybol Oyun Kuralları

Voleybolda oyun süresinin limiti yoktur, oyun temposunun çok olduğu, hızın, hareketliliğin, esnekliğin, dayanıklılığın ve sıçramak gibi temel becerilerin ön planda olduğu fiziksel bir oyundur (Erhan, 1995). Amerikan Spor Eğitim Programı'nın tanımında voleybol; müsabaka sırasında temel yeteneklerin ve takım birlikteliğinin olması gereken, yeteneğin güçle birleştiği oyun olarak tanımlanmıştır (Yeniçeri ve Hindistan, 1998).

Hızlı oynanan ve adrenalini seviyesinin yüksek olduğu keyif veren ve fileli oyunların içinde önemli bir konuma sahiptir. Voleybolda topun sürekli havada kalıyor olması, topun geri gönderilmesinden önce, takım arkadaşlarının kendileri arasında paslaşmaya izin verilmesi voleybolun sevilmesindeki önemli etkenlerin başında gösterilebilir (TVF, 2009).

Voleybol diğer spor dallarıyla kıyaslanırsa, bu spor dallarından birçok noktada ayrılmaktadır. Voleybolda defans yapılmasının ardından top rakibe tekrar dönmektedir. Benzer spor dallarında topun kaybolmasıyla hemen geri alma mücadelesi başlamaktadır. Topun hakimiyetini alan takım zaman geçirmek için topa hakim olabilir (Morpa, 2005).

Voleybol oyunun temel amacı, topun file üzerinden geçerek rakip takımın oyun alanını sınırlayan çizgiler içine düşmesini sağlamaktır. Kendi takımının isteği bu yönde olurken, rakip takımında bu isteğine engel olmak olarak ifade edilebilir. Voleybol 18x9 m²'lik fileyle ortadan ikiye bölünmüş, 9'ar m²'lik sahada oynanmaktadır (TVF, 2009).

Şekil 1. Voleybol Saha ölçüleri (TVF, 2021)

Voleybol oyununda sporcuların topa temasları farklı yüksekliklerde olabilir, yerden birkaç cm yükselerek (planjon ile top çıkarma) 3,6 metre yükseklik (smaç) arasında topa oynanması mümkündür. Yetişkin erkeklerin oyununda file yüksekliği 2.43 m, yetişkin bayanlarda 2.24 metre olmaktadır. Voleybolda, açık ve kapalı olarak iki oyun alanı kullanılmakta ve oyun sahası, oyun alanından, serbest bölgeden de ayrılmıştır. Uluslararası karşılaşmalarda, serbest bölge yan çizgilerden en az 5 metre, dip çizgilerden ise 8 metre, yerden yükseklik en az 12,5 metre olmaktadır. Resmi uluslararası müsabakalarda zeminin yalnızca tahta ve sentetik olması sağlanmaktadır. Bu yüzeyin FIVB'in onay almış pürüzlü ve kaygan olmamasına dikkat edilmektedir. Sahadaki sınırların belirlenmesinde kullanılan çizgilerin kalınlığı 5 santimetredir (Morpa, 2005).

Voleybol müsabakaları 5 set üzerinden oynanmakta ve bu karşılaşmalarda 6'ya 9 hakem görev yapmaktadır. Her sette ilk 25 sayıyı alan ve bu sayıda rakibe en az 2 fark olacak şekilde üstünlük sağlayan takım seti kazanmış sayılır. Setlerin 24-24 berabere olması halinde 26-24 gibi veya 27-25 gibi devam etmektedir. Toplam 5 set

oynanan oyunda 3 seti kazanan takım müsabakayı kazanmış sayılmaktadır. Şayet set sayıları 2-2 olursa 15 sayı üzerinden tie-break seti oynanmaktadır (TVF, 2009).

Voleybol oyununun oynandığı topunda bir takım özellikleri taşıma gerekmektedir. Topun içinde lastik veya benzerindeki bir maddenin bulunması, esnek deriden veya sentetik deriden yapılmış küresel olması, topun çevresi 65-67 santimetre arasında, ağırlığı 260-280 gram arasında olmalı ve basıncı 0.30-0.25 düzeyinde olması gerekmektedir. Servis atışıyla oyun başlamakta ve sporcular topu filenin üzerinden rakip sahada yere temas etmesi için uğraşmaktadır. Takımlar bu isteklerine ulaşmak için topa en fazla 3 kez temas hakkına sahiptirler. Voleybolda bir ralli kazanan takımın hanesine 1 sayı yazılır, topu karşılayan takımın ralliyi kazanması durumunda 1 sayı ve servisi kullanma hakkı kazanırlar (Korkmaz, 2003, s. 6).

2.7.3.Voleybol Antrenörlerinde Etiğin Önemi

En önemli takım sporlarından biri olan voleybolda sporcuların sportif özellikleri ve kişisel yeterliliğinin gelişmesinde antrenör yeterliliği ve etik ilkelere bağlılığı oldukça önemlidir. Esasen antrenörün taşıması gereken yeterlilikleriyle ilgili çok sayıda örnek verilebilir. Fakat dikkat edilmesi gereken önemli etken, antrenörün işini yapmakta kullandığı özellikleri veya yetenekleri nerelerde ve ne zaman kullandıklarıdır. Nitekim yapılan çalışmalar göstermiştir ki, sporcuların antrenörlerden beklentileri etik ilkelere sahip çıkması, güvenilir olması, zekâ ve organizasyon becerisi, dikkati, mizah ve mizacı, kendini kontrol edebilmesi, sabırlı olması, inatçı veya ısrarcı oluşu, yeniliklere açık olması, objektifliği ve bilgi düzeyiyle sporcuyu motive etmesidir (Güzel, 2008, s.32). Tanımdan da anlaşılacağı sporcuların antrenörden beklentilerinin başında etik ilkelere uyması gelmektedir. İyi bir antrenörden beklenen özellikleri ve davranışları şu şekilde sıralamak mümkündür (Dolaşır, 2009, s.22):

- Antrenörün sporcu performansı artırmasına ek olarak sporcunun sağlığına yönelik önlemler alması
- Sporcuların performansının yükselmesi ve sağlığının korunmasına yönelik yaptığı çalışmalarda işbirliği yaptığı uzman kişiler olması
- Bilimsel bilgiler ışığında yüksek seviye antrenman geliştirmelidir.

- Sporcuların antrenmanlarını takip ederek performanslarını değerlendirmek
- Beslenmelerine yönelik tavsiyelerde bulunmak
- Bedenen ve ruhen sağlıklı olmalarını sağlayacak egzersizler önermek
- İnsan haklarına saygılı olmaları yönünde bilgiler vererek, dil, din, cinsiyet yaş vb. özelliklerine duyarlı olmalıdır.

2.8. Alanda Yapılan Çalışmalar

Çalışmanın bu bölümünde voleybol sporuyla ve antrenörlükle ilgili yapılan bazı çalışmaların incelenmesine yer verilecektir. Bu çalışmaları yurtiçinde ve yurt dışında yapılan çalışmalar olarak iki başlıkta incelemek konunun anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

2.8.1. Alanda Yapılan Yurt İçi Çalışmalar

Dolaşır ve Büyüköztürk (2009) yaptıkları çalışmada, antrenörlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeylerini belirlemede kullanılacak geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmek ve antrenörlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeyleri arasında cinsiyet ve görev değişkenlerine göre anlamlı fark olup olmadığını tespit etmeyi amaçlamışlardır. Çalışma kapsamında antrenörler ve sporculara anket uygulanmıştır. Çalışma sonucunda erkek antrenörlerin kadın antrenörlere oranla etik ilkelere daha yüksek düzeyde katıldığı tespit edilmiştir. Antrenörlerin sporculara nazaran etik ilkelere uyma düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Gönülaçar'ın (2010) yılında yapmış olduğu çalışmada, beden eğitimi öğretmenleriyle voleybol antrenörleri arasındaki sosyo-ekonomik ve eğitim değerlerinin karşılaştırılmasını amaçlamıştır. Nitekim bireyin toplum içindeki sosyal statüsünün belirlenmesinde en önemli faktörün eğitim durumu ve sosyo-ekonomik durumları olduğu söylenmektedir. Çalışma kapsamında veriler anket yöntemiyle toplanmış ve Ankara ve İstanbul'da görevli voleybol antrenörlerine ulaşılmıştır. Çalışma sonucunda, gerek voleybol antrenörleri gerekse beden eğitimi öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun erkek olduğu ve yaşlarının genç sayılabilecek aralıkta olduğu görülmüştür. Çalışmaya katılan voleybol antrenörleri ve beden eğitimi öğretmenlerinin, sporcularda görmek istediği en önemli özelliklerden ilk üçü önem sırasına göre, dürüstlük, çalışkanlık ve paylaşımcılıktır. Sporcularda görmekten

hoşlanmayacağı davranışlar olarak ta; tutarsız olmaları, voleybol antrenörlerinin dedikodudan uzak olmaları ve düzensiz olmalarıdır.

Güven ve Öncü (2012) yılında Antrenörlerin Etik Dışı Davranışları İle İlgili Sporcu Algısı Ölçeğinin geliştirilmesini amaçlayan çalışmasında, 2005-2006 spor sezonunda farklı spor dallarında (voleybol, hentbol, güreş, basketbol, atletizm, jimnastik, tekvando, karate, judo, boks, halk oyunları, kick boks, halter, yüzme, badminton) lisanslı olarak spor yapan 112 sporcu örneklemini oluşturmaktadır. Çalışma sonucunda üç alt boyutu bulunan antrenör etik dışı davranış literatüre kazandırmıştır. Çalışma sonucunda, sporcuların antrenörlerinin etik olmayan davranışlarıyla ilgili algıları ve cinsiyetleri arasındaki farklılığın önemsiz olduğu, milli sporcu olma durumuna göre antrenör etik olmayan davranışlarının farklılaşması önemli bulunmuştur.

Çeviker (2013) yılında yaptığı çalışmasında, Ankara Amatör süper lig futbolcularının Antrenörlerinde gözlemledikleri etik ve etik dışı davranışları tespit etmeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda 2012-13 futbol sezonunda Ankara amatör süper ligindeki 12 spor kulübünde bulunan 186 sporcu örneklem grubuna alınmıştır. Çalışma futbol antrenörlüğü üzerine yoğunlaşmış olsa bile futbolda etik, antrenörlük mesleği, antrenörlükte etik gibi konuları kapsamıştır. Çalışma sonucunda sporcuların gözünden antrenörlerinin, mesleki bilgi düzeyinin, sporculara saygılı davranışlarından, yetki kullanımının sporcu performansına zarar vermesinden, sigara kullanımından antrenörlerini yetersiz buldukları tespit edilmiştir. Sporculara dil, din, ırk ayrımı yapmadıkları, şiddet ve taciz gibi konularda antrenörlerini daha yeterli gördükleri tespit edilmiştir.

Çeviker (2017) çalışmasında, bedensel engelli spor kulüplerinde görevli antrenörlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeylerinin sporcu görüşlerine dayanılarak tespit edilmesini amaçlayan çalışmasında 617 sporcuya anket uygulayarak verileri elde etmiştir. Çalışma sonucunda, bedensel engelli sporcuların antrenörlerini, mesleki etik ilkelere saygı ve sorumluluk alt boyutunda ve ölçek tamamında kısmen yüksek düzeyde mesleki etik ilkelere yüksek düzeyde uydukları, bedensel engelli spor kulüplerinde görev yapan antrenörlerin mesleki etik ilkelere uydukları sonucunu tespit edilmiştir.

Çik (2019) çalışmasında, Sporcular tarafından algılanan antrenör davranışlarının antrenörlerin yeterliğiyle ilişkisinin incelenmesini amaçlamıştır. Tarama modelinde yapmış olduğu çalışmada basketbol gençler ligindeki sporcu ve antrenörlere anket uygulamıştır. Sporcuların algıladığı antrenör davranışlarının, sporcuların mevkisine göre farklılığı olmadığı, aynı antrenörle çalışma sürelerinin sporcuların algıladığı antrenör davranışları arasındaki farklılığı önemli bulmuşlardır. çalışmaya katılan antrenörlerin eğitim durumlarının, antrenör yeterliliğiyle farklılığı önemsiz bulunmuştur. Profesyonel sporculuk geçmişi olan antrenörlerin, amatör sporculuk geçmişi olan antrenörlere göre, antrenörlük yeterliliklerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

Kayır (2019) yaptığı çalışmasında, antrenör ve sporcuların antrenör meslek etiğine uyma düzeylerine ilişkin görüşlerinin yaş, eğitim, spor yaşı gibi demografik değişkenler açısından incelenmesini amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda hazırlanan çalışmada anket tekniğiyle veriler elde edilmiştir. Ankara ilindeki dokuz farklı branştaki sporcu ve antrenörlerden 802 kişinin örneklem gurubuna alındığı çalışma sonucunda; Antrenörlerin; antrenörlük meslek etiğine uyma düzeyleri antrenör ve sporcular arasındaki farklılık önemli görülmüş olup, antrenörlerin sporculara nazaran etik ilkelere uygunluk düzeyinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca kadın antrenörlerin erkeklere oranla etik ilkelere uyumlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çavdar (2019). Kadın futbolcuların sportmenlik yönelimleri ve sporda ahlaktan uzaklaşma mekanizmalarının farklı değişkenlere göre değerlendirilerek aralarındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Veri toplama aracı olarak anketin kullanıldığı çalışma sonucunda spor yapılan bölgenin sporcunun sportif sorumluluklara bakış açısı üzerindeki etkisinin olumlu olduğunu tespit etmiştir.

Yıldız (2019) çalışmasında, farklı kategorilerle aktif olarak müsabakalara katılan, takım ve bireysel sporcuların takım hedeflerine bağlılıklarının ahlaktan uzaklaşma davranışları üzerindeki etkisini inceleyip, bununla bağlantılı olarak sportmenlik eğilimindeki değişimin tespit edilmesini amaçlamıştır. Bu amaçla hazırlanan çalışmada aktif olarak müsabakalara katılım gösteren, bireysel ve takım sporu yapan sporculardan 628'i örneklem gurubunu oluşturmuştur. Çalışmada kullanılan veriler anket tekniğiyle toplanmıştır. Çalışma sonucunda, hedefine bağlı sporcuların daha yüksek seviyede sportmenlik eğiliminin olduğu, sportmenlik

eğiliminin yükselmesiyle sporda ahlaktan uzaklaşma davranışının azaldığı tespit edilmiştir.

Tapan (2020) yaptığı çalışmada, milli takım düzeyindeki kadın güreş sporcularının değerlendirmeleri doğrultusunda, antrenörlerinin mesleki etik ilkelere uyma düzeylerinin belirlenmesini amaçlamıştır. Tarama modelinde yapılan çalışmanın örnekleme milli takım düzeyindeki kadın sporcular oluşturmaktadır. Çalışma sonucunda, milli takım düzeyindeki kadın güreşçilerin, antrenörlere yönelik saygı, sorumluluk ve ölçek genelinde meslek etik ilkelere uyduğunu ifade ettikleri tespit edilmiştir.

Yolaç (2020) çalışmasında, Ülkemizde farklı lig ve kategorilerde görev yapan voleybol antrenörleri arasındaki sosyo-ekonomik ve iyilik halinin incelenmesini amaçlamıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Çalışma sonucunda antrenörlerin yaşlarının ilerlemesiyle duygusal iyilik hallerinin ilerlediği görülmüştür. Ayrıca cinsiyet, eğitim, medeni durum, gelir düzeyi gibi değişkenlerin duygusal iyilik haliyle ilişkinin anlamsız olduğu tespit edilmiştir.

2.8.2.Yurtdışında Yapılan Çalışmalar

Haney, Long ve Howell (1998) yılında Kanada’da yapmış oldukları çalışmada; CPCA (Profesyonel Antrenörlük Kurulu)’nun geliştirdiği etik ilkelerin kapsam ve geçerliliğinin belirlenmesini amaçlamışlardır. Bireysel ve takım sporunda farklı seviyelerde antrenörlerin spora yönelik etik kaygılarının incelenmesinin ardından, ayrımcılık, görevi kötüye kullanma, hilenin de içinde olduğu bir takım başlıklarla incelenmiştir. Çalışma sonucunda, antrenörlerin etik kaygılarının büyük kısmının spora has konularla olduğu tespit edilerek, görevini kötüye kullanma ve ayrımcılık gibi başlıkların hemen hemen her sektörde ve meslekte görülebileceği ve meslek dallarına özgü olduğu ifade edilmiştir.

Hardman, Jonesand Jones (2010) yılında, antrenör olacak kişilerin özelliklerini, nasıl davranacağını ve hareketlerini değerlendirmeye yönelik hareketleri değerlendirmeye yönelik değerlendirme yapmıştır. Çalışma neticesinde bireysel spor antrenörlük uygulamasında, antrenörün faaliyet verdiği daha geniş kurumsal yapıya geçişin, sporun var olan düzenli işleyişine engel olacak sorunları aşacağını tespit etmiştir.

Drewe (2010) yılındaki çalışmasında antrenörlerin meslekte sıkça karşılaştıkları etik ikilemlerin neler olduğunu tespit etmeyi amaçlamıştır. Esasen Drewe 1999 senesindeki yaptığı çalışma üniversite düzeyinde sporcuların etik ikilemlerini araştırırken, yeni çalışmasıyla bu defa üniversite düzeyinde antrenörlere yönelerek antrenörler ve sporcular üzerindeki çalışmalarla literatüre katkı sağlamayı hedeflemiştir. Antrenörlerin etik ikilemlere ek olarak sporculara ne ölçüde özerklik tanıdıkları da sorulmuştur. Çalışma sonucunda Drewe koçların genellikle karşılaştıkları etik ikilemlere karşı çözüm ürettiklerini tespit etmiştir. Özerklik fikriyle ilgili analizleri yapan Drewe sporculara tanınmakta olan özerkliğin türünü tespit ederek, bu türün sporcu ve antrenör ilişkisindeki etkisini incelenmiştir.

Avustralya'da (2010) yılında ASC (Avustra Spor Komisyonu) tarafından yapılan çalışmada, sporda etik dışındaki davranışlar ve sporun bütünlüğünün bozulmasını sağlayan konuların spora olan etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Sporun içinde olan oyuncu, yönetici, hakem ve antrenörlerden oluşan 3734 kişinin katılımıyla gerçekleşen çalışmada, sporda sıkça karşılaşılan olaylar, antrenörlerin ve yöneticilerin olumsuz davranışları, hakemlerin olumsuz davranışlar ve uygulamaları, elit sporcuların takım davranışlarına etkisi incelenmiştir. Çalışma sonucunda antrenörlerin etik dışı sıkça yaptığı hareketler olarak; kazanmak adına bütün şartları kabullenme, önyargılı davranarak adam kayırma eğilimleri, hakemlerin eleştirilmesi, sözlü saldırı içeren koçluk, takıma oyuncu seçimindeki adaletsizlik ve takımı bölünmez bütün olarak yönetme eğilimi (Healey, 2015, s. 383).

Thompson ve Dieffenbach (2015) yılında antrenörlükte mesleki etik düzeyinin ölçülmesine yönelik ölçek geliştirmişlerdir. Antrenörlük eğitimi bölümündeki öğrenim gören 766 öğrenci çalışmanın örneklem gurubunu oluşturmuştur. Örneklem gurubuna antrenör mesleğinde sıkça karşılaşılan olaylara yönelik sorular sorularak veriler toplanmış, verilerin uygun kriterlere göre değerlendirmesi yapılarak literatüre kazandırılmıştır. Geliştirilen bu ölçeğin antrenörlerin ve antrenör adaylarının mesleki etik düzeylerini ölçmekte etkili olacağı ve güvenilir olduğu tespit edilerek literatüre kazandırılmıştır.

3.GEREÇ VE YÖNTEM

3.1.Çalışmanın Modeli

Bilimsel çalışmalar bir yöntem modele uygun olarak plan çerçevesinde yapılmaktadır. Kadın voleybolcuların antrenörlerinde gözlemledikleri etik ve etik dışı davranışların tespit edilmesini amaçlayan bu çalışma, var olan durumu, olduğu haliyle betimlemeyi amaçlayan tarama modeliyle hazırlanmıştır (Karasar, 2020 s.109).

3.2.Evren ve Örneklemi

Bu çalışmanın evrenini, TVF 2. kadınlar liginde yer alan toplamda 960 sporcu oluşturmaktadır. Bu sporcular arasında gönüllülük esasıyla çalışmaya katılmayı kabul eden, ölçme aracını geçerli ve anlayarak dolduran 287 sporcu örneklem alınarak çalışmaya dahil edilmiştir.

3.3.Varsayımlar

Bilimsel çalışmalarda, kullanılan materyallerin doğruluğunun ispatlanmasına gerek olmadan gerçeği ve doğruyu yansıttığı kabul edilerek, çalışmalara zaman ve ekonomik açıdan kolaylık sağlanabilmektedir. Bu nedenle bu çalışmanın varsayımlarını şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Örneklemin evreni yansıttığı
- Veri toplama araçlarına verilen cevapların içtenlikle ve anlayarak verildiği
- Sporcuların sorulara içtenlikle ve anlayarak cevap verdiği varsayılmıştır.

3.4.Sınırlılıklar

Bu çalışma TVF 2. Lig kadın voleybol sporcuları ile sınırlandırılmıştır.

TVF 2. Lig Kadın Voleybol liginde oynamak için kulüplerde vizeli ve lisanslı sporcu olmakla sınırlandırılmıştır.

18 yaşından büyük olmak. (dahil edilme) nedeni ile sınırlandırılmıştır.

3.5. Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Kullanılan anket iki bölümden oluşmaktadır birinci bölümde sosyo-demografik değişkenlere dair sorular yer alırken, ikinci bölümde ‘antrenörlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeyine’ yönelik ölçek kullanılmıştır. Kullanılan ölçeğin güvenilirliği Özbek (2019) tarafından yapılmıştır. 19 sorudan oluşan ölçeği 4 alt boyut (profesyonellik, saygı, sorumluluk ve hoşgörü) oluşturmaktadır. 5’li likert tipinde hazırlanan ölçekten toplam alınacak en yüksek puan 95 olurken en düşük puan 19 olabilmektedir. Verilerin güvenilirliğinin tespiti için Cronbach’s Alpha iç tutarlık katsayısı 0,89 olduğu tespit edilmiştir.

3.6. Verilerin Değerlendirilmesi

Çalışma kapsamında elde edilen veriler SPSS 27.0 paket programıyla değerlendirilmeye tabi tutulmuştur. Verilerin normal dağılımdan gelip gelmediğini Kolmogorov-Smirnov testi ile bakılmıştır. Verilerin parametrik şartları sağlamaması nedeniyle analizler non-parametrik testlerle yapılmıştır. Bağımsız iki grup için elde edilen verilerin birbirine olan farklılığını tespit etmek için Mann Whitney U testi, bağımsız ikiden fazla grubun birbirine olan farklılığının anlamlılığını tespit etmek için ise Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Ölçek alt boyutlarının birbirleriyle olan ilişkilerinin yönü ve derecesini belirlemek için Pearson korelasyon analizi uygulanmıştır.

Normallik Testi						
	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Profesyonellik	,142	287	,000	,888	287	,000
Saygı	,160	287	,000	,926	287	,000
Sorumluluk	,374	287	,000	,646	287	,000
Hoşgörü	,194	287	,000	,873	287	,000
Ölçek	,108	287	,000	,927	287	,000
a. Lilliefors anlamlılık düzeltmesi						

4.BULGULAR

Bu bölümde araştırma bulguları ve bulgulara dayalı olarak yapılan yorumlar yer verilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgular ve yorumlar, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda sunulmuştur.

Tablo 1. Demografik Yapıya İlişkin Bulgular

Nitelik	Değişken	Sayı (n)	Yüzde (%)
Gelir Durumu	0-2324 TL	121	42,2
	2325-4325 TL	138	48,1
	4326-5325 TL	28	9,8
	Toplam	287	100,0
Yaş Grupları	18-20	132	46,0
	21-24	94	32,8
	25 ve üzeri	61	21,3
	Toplam	287	100,0
Mezun Oldukları Bölüm	Rekreasyon Bölümü	17	5,9
	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği B.	45	15,6
	Antrenörlük Eğitimi	25	8,7
	Spor Yöneticiliği Bölümü	6	2,1
	Diğer ¹	194	68
	Toplam	287	100,0
Medeni Durum	Evli	20	7,0
	Bekar	267	93,0
	Toplam	287	100,0
Lisanslı Spor Yapma Yılı	1-3 yıl	5	1,7
	4-6 yıl	90	31,4
	7-9 yıl	98	34,1
	10-12 yıl	74	25,8
	13 ve üzeri	20	7,0
	Toplam	287	100,0

¹ Spor Bilimlerinde öğrenim gören lisans öğrencileri ve lise mezunu öğrenciler.

Tablo 1’de katılımcıların gelir durumu, yaş grubu, mezun oldukları bölüm, medeni durum, lisanslı spor yapma yılına göre değerlendirme frekans sonuçlarına yer verilmiştir. Yapılan inceleme sonucunda %42,2’sinin 0-2324 TL’den aşağı gelirin olduğu, %48,1’inin 2325-4325 TL arasında geliri olduğu, %9,8’ninin ise 4326-5325 TL arasında gelirin olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 1’de katılımcıların yaşlarına dair frekans sonuçlarına yer verilmiştir. Tablo ayrıntılı olarak incelendiğinde, katılımcıların %46’sının 18-20 yaş arasında olduğu, %32,8’sinin 21-24 yaş arasında olduğu ve %21,3’ünün 25 yaş ve üzerinde olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 1’de katılımcıların mezun oldukları bölüme frekans sonuçlarına yer verilmiştir. Tablo ayrıntılı incelendiğinde görüleceği gibi %17,3’ünün Rekreasyon Bölümü mezunu olduğu, %45,9’nun Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü, %25,5’inin Antrenörlük Eğitimi, %6,1’inin Spor Yöneticiliği ve %5,1’inin diğer (Spor Bilimleri Lisans öğrencileri ve lise mezunu öğrenciler) bölümlerde öğrenim gördüğü tespit edilmiştir.

Tablo 1’de katılımcıların medeni durumlarına yönelik frekans sonuçlarına yer verilmiştir. Buna göre katılımcıların %7’sinin evli olduğu, %93’ünün ise bekar olduğu tespiti edilmiştir.

Tablo 1’de katılımcıların lisanslı spor yapma sürelerine dair frekans sonuçlarına yer verilmiştir. Tablo ayrıntılı olarak incelendiğinde, katılımcıların %1,7’sinin 1-3 yıldır, %31,4’ünün 4-6 yıldır, %34,1’inin 7-9 yıldır, %25,8’inin 10-12 yıldır ve %7’sinin 13 yıldan uzun süredir lisanslı spor yaptığı tespit edilmiştir.

Ölçme aracının ikinci bölümündeki ölçekte yer alan ifadeler verilen cevaplar sayısal veriler haline getirilerek cevapların puan aralıkları dikkate alınmıştır. Bu değer aralıkları hesaplanırken 5’li likert tipinde cevaplanan ifadenin alacağı en yüksek değerden en düşük değer çıkarılıp 5’e bölünmesiyle değer aralıkları belirlenmiştir. Aralıkların eşit olduğu varsayılarak, aritmetik ortalamalar için puan aralıkları belirlenmiştir (Alioğulları 2012: 51). Çalışma kapsamında kullanılan

ölçeğin formülde gösterimi ve ölçekten alınan puan aralıkları aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Formülde gösterimi;

$$\text{Değer Aralığı} = \frac{\text{En Yüksek Değer} - \text{En Düşük Değer}}{5}$$

değerler formüle yerleştirdiğinde

$$a = 4/5$$

a= 0.80 olarak bulunur

Dolayısıyla ölçekte yer alan ifadelere verilen cevapların aldığı değer aralıkları tabloda yer almaktadır.

Anketteki İfadelerin Puan Aralıkları

Nitelik düzeyi	Puan aralığı	Değer aralığı
Tam uyar	5	4.20 – 5.00
Çok uyar	4	3.40 – 4.19
Orta düzeyde	3	2.60 – 3.39
Az uyar	2	1.80 – 2.59
Hiç uymaz	1	1.00 – 1.79

Tablo 2. Ölçekteki ifadelere verilen cevapların frekans ve yüzdelik dağılımları

	Etik Davranışlar	Analiz	Tam Uyar	Çok Uyar	Orta Düzeyde uyar	Az Uyar	Hiç Uymaz
1	Sporda dürüstlüğü, kazanmaya tercih etme	n	139	93	38	9	8
		%	48,4	32,4	13,2	3,1	2,8
2	Sporda disiplini, kazanmaya tercih etme	n	141	79	49	9	9
		%	49,1	27,5	17,1	3,1	3,1
3	Sporcusunun doğru davranışını ödüllendirme	n	143	97	38	4	5
		%	49,8	33,8	13,2	1,4	1,7
4	Sporcularının sağlığını kazanma duygusunu önde tutma	n	192	57	26	5	7
		%	66,9	19,9	9,1	1,7	2,4
5	Sporcularının sağlığını ileriye dönük olarak koruma	n	188	80	13	6	-
		%	65,5	27,9	4,5	21	-
6	Bütün sporcularına eşit davranma	n	201	50	30	4	2
		%	70,0	17,4	10,5	1,4	7
7	Mesleği ile ilgili kendini geliştirme	n	180	88	15	2	2
		%	62,7	30,7	5,2	0,7	0,7
8	Sporcuların görüşlerine değer verme	n	177	75	30	2	3
		%	61,7	26,1	10,5	0,7	1,0
9	Sporcuları ile etkili iletişim kurma	n	192	76	15	3	1
		%	66,9	26,5	5,2	1,0	0,3
10	Hakem kararlarına saygı gösterme	n	76	77	121	13	-
		%	26,5	26,8	42,2	4,5	-
11	Sporcuları ile ilişkilerde kendi çıkarını gözetmeden davranma	n	175	73	27	5	7
		%	61,0	25,4	9,4	1,7	2,4
12	Yürürlükteki yasa ve yönetmeliklere uyma	n	180	78	29	-	-
		%	62,7	27,2	10,1	-	-
13	Sporcuların yet. geliş. için gerekli olan durumlar dışında fiziksel temastan kaçınma	n	173	66	37	10	1
		%	60,3	23,0	12,9	3,5	0,0
14	Sporcuları perf. artırıcı yasaklı madde kul. koruma	n	223	46	14	2	2
		%	77,7	16,0	4,9	0,7	0,7
15	Sporcuları ve kendini şikeye karşı koruma	n	218	50	16	2	1
		%	76,0	17,4	5,6	0,7	0,3
16	Sporcuları ile cinsel yakınlıktan kaçınma	n	240	25	18	3	1
		%	83,6	8,7	6,3	1,0	0,3
17	Müsabakalarda kaybetmeyi kabul edebilme	n	118	73	69	24	3
		%	41,1	25,4	24,0	8,4	1,0
18	Başarısız sporcusuna anlayış gösterme	n	138	71	53	22	3
		%	48,1	24,7	18,5	7,7	1,0
19	Sporculara hoşgörülü davranma	n	203	53	21	10	-
		%	70,7	18,5	7,3	3,5	-

Tablo 2’de katılımcıların ölçek ifadelerine verdiği cevapların frekans sonuçlarına yer verilmiştir. Buna göre; ‘‘ Sporcuları ile cinsel yakınlıktan kaçınma’’ ifadesi %83,6 ile en yüksek nitelik düzeyinde cevap verildiği görülmektedir. ‘‘ Hakem kararlarına saygı gösterme’’ ifadesi %26,5 ile en düşük nitelik düzeyine sahip ifade olarak görülmüştür. Diğer ifadelere verilen cevaplar ise %41 ile %78 aralığında yer almaktadır.

Tablo 3 . Katılımcıların etik davranışları ölçeğine verdikleri cevapların ortalama ve standart sapmaları

No	Profesyonellik $\bar{x}=4.42$	X	ss	Min	Max
1	Sporla dürüstlüğü, kazanmaya tercih etme	4,21	0,06	1,00	5,00
2	Sporla disiplini, kazanmaya tercih etme	4,16	0,06	1,00	5,00
3	Sporcusunun doğru davranışını ödüllendirme	4,29	0,05	1,00	5,00
4	Sporcularının sağlığını kazanma duygusundan önde tutma	4,47	0,05	1,00	5,00
5	Sporcularının sağlığını ileriye dönük olarak koruma	4,57	0,04	2,00	5,00
6	Bütün sporcularına eşit davranma	4,55	0,05	1,00	5,00
7	Mesleği ile ilgili kendini geliştirme	4,54	0,04	1,00	5,00
8	Sporcuların görüşlerine değer verme	4,47	0,05	1,00	5,00
9	Sporcuları ile etkili iletişim kurma	4,59	0,04	1,00	5,00
Saygı $\bar{x}=4.27$					
10	Hakem kararlarına saygı gösterme	3,75	0,05	2,00	5,00
11	Sporcuları ile iliş. kendi çıkarını gözetmeden davranma	4,41	0,05	1,00	5,00
12	Yürürlükteki yasa ve yönetmeliklere uyma	4,53	0,04	3,00	5,00
13	Sporcuların yeteneklerini geliştirmeleri için gerekli olan durumlar dışında fiziksel temastan kaçınma	4,39	0,05	1,00	5,00
Sorumluluk $\bar{x}=4,70$					
14	Sporcuları perf. arttırıcı yasaklı madde kul. koruma	4,69	0,04	1,00	5,00
15	Sporcuları ve kendini şikeye karşı koruma	4,68	0,04	1,00	5,00
16	Sporcuları ile cinsel yakınlıktan kaçınma	4,74	0,04	1,00	5,00
Hoşgörü $\bar{x}=4,21$					
17	Müسابakalarda kaybetmeyi kabul edebilme	3,97	0,06	1,00	5,00
18	Başarısız sporcusuna anlayış gösterme	4,11	0,06	1,00	5,00
19	Sporculara hoşgörülü davranma	4,56	0,05	2,00	5,00

Tablo 3’de katılımcıların çalışma kapsamında kullanılan ölçek ve alt boyutlarına verdikleri cevapların puan ortalamalarına dair istatistiksel veriler yer almaktadır. Sporcular antrenörlerini Profesyonellik ($\bar{x}=4.42$), Saygı ($\bar{x}=4.27$), Sorumluluk ($\bar{x}=4,70$), Hoşgörü ($\bar{x}=4,21$) ve Genel ortalama ($\bar{x}>4.20$) değerlerinde antrenörlerinin mesleki etik ilkelere yüksek düzeyde uyduklarını belirtmişlerdir.

Katılımcıların profesyonellik düzeyinde, “ Sporcuları ile etkili iletişim kurma” ifadesi antrenörlerinde diğer ifadelerle göre en yüksek ortalama ile değerlendirdiği ifade olmuştur. “ Sporla disiplini kazanmaya tercih etme ” ifadesi ise sporcular tarafından antrenörleri için en düşük ortalama ile değerlendirilen ifadedir.

Katılımcıların saygı düzeyinde, “ Yürürlükteki yasa ve yönetmeliklere uyma” ifadesi antrenörlerinde diğer ifadelere göre en yüksek ortalama ile değerlendirdiği ifade olmuştur. “Hakem kararlarına saygı gösterme ” ifadesi ise sporcular tarafından antrenörleri için en düşük ortalama ile değerlendirilen ifadedir.

Katılımcıların sorumluluk düzeyinde, “ Sporcuları ile cinsel yakınlıktan kaçınma” ifadesi antrenörlerinde diğer ifadelere göre en yüksek ortalama ile değerlendirdiği ifade olmuştur. “Sporcuları ve kendini şikeye karşı koruma ” ifadesi ise sporcular tarafından antrenörleri için en düşük ortalama ile değerlendirilen ifadedir.

Katılımcıların hoşgörü düzeyinde, “ Sporculara hoşgörülü davranma” ifadesi antrenörlerinde diğer ifadelere göre en yüksek ortalama ile değerlendirdiği ifade olmuştur. “Müsabakalarda kaybetmeyi kabul edebilme” ifadesi ise sporcular tarafından antrenörleri için en düşük ortalama ile değerlendirilen ifadedir.

Tablo 4. Katılımcıların yaş değişkenine göre antrenörlerinin profesyonellik, saygı, sorumluluk, hoşgörü ve ölçek geneli puanlarındaki farklılaşma durumu

	Yaş	n	\bar{x}	ss	Min	Max	Analiz
Profesyonellik	18-20	132	4,19	0,67	2,00	5,00	KW = 10,398 p=0,006
	21-24	94	4,47	0,53	2,00	5,00	
	25-	61	4,51	0,44	3,00	5,00	
	Total	287	4,43	0,54	2,00	5,00	
Saygı	18-20	132	4,11	0,60	2,50	5,00	KW = 6,467 p=0,039
	21-24	94	4,36	0,55	2,75	5,00	
	25-	61	4,28	0,60	2,75	5,00	
	Total	287	4,27	0,59	2,50	5,00	
Sorumluluk	18-20	132	4,41	0,67	2,67	5,00	KW =24,522 p=0,000
	21-24	94	4,78	0,44	2,33	5,00	
	25-	61	4,80	0,41	3,00	5,00	
	Total	287	4,70	0,51	2,33	5,00	
Hoşgörü	18-20	132	3,85	1,01	2,00	5,00	KW =9,536 p= 0,008
	21-24	94	4,28	0,70	2,33	5,00	
	25-	61	4,34	0,66	2,67	5,00	
	Total	287	4,22	0,78	2,00	5,00	
Ölçek	18-20	132	4,15	0,62	2,32	5,00	KW =12,689 p=0,002
	21-24	94	4,47	0,44	2,53	5,00	
	25-	61	4,48	0,39	3,42	5,00	
	Total	287	4,40	0,48	2,32	5,00	

Tablo 4’de katılımcıların yaş gruplarının ölçek alt boyutlarına göre farklılaşma durumunun önemli olup olmadığını test etmek için, Kruskal Wallis testi sonuçları incelenmiştir. Buna göre antrenörlerini profesyonellik, saygı, sorumluluk, hoşgörü ve ölçek geneli toplamı değerlendirmelerinde, sporcuların yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmektedir. ($p<0.05$). Tablo ayrıntılı olarak incelendiğinde, yaşın ilerlemesi durumunda antrenörlerin profesyonelliğın, saygının, sorumlulukların ve hoşgörünün de ilerlediğini görülmektedir. Çalışmaya katılan 25 yaş ve üzeri sporcular, diğer yaştaki sporculara göre antrenörlerini profesyonellik, sorumluluk, hoşgörü ve genel toplamda daha yüksek puanla değerlendirmiştir. 21-24 yaş aralığındaki sporcular ise, diğer yaştaki sporculara göre antrenörlerini saygı boyutunda yüksek puanla değerlendirmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların mezun oldukları bölüm değişkenine göre antrenörlerin profesyonellik, saygı, sorumluluk, hoşgörü ve ölçek geneli puanlarındaki farklılaşma durumu

Mezun olunan bölüm		n	X	Ss	Min	Max	Analiz
Profesyonellik	Rekreasyon Bölümü	17	4,52	0,53	3,56	5,00	KW= 8,986 p=0,061
	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği B.	45	4,48	0,46	3,56	5,00	
	Antrenörlük Eğitimi	25	4,36	0,57	2,78	5,00	
	Spor Yöneticiliği	6	4,74	0,48	3,78	5,00	
	Diğer ²	194	3,93	0,55	3,33	4,44	
	Toplam	287	4,45	0,52	2,78	5,00	
Saygı	Rekreasyon Bölümü	17	4,29	0,63	3,25	5,00	KW= 2,431 p=0,650
	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği B.	45	4,24	0,59	3,00	5,00	
	Antrenörlük Eğitimi	25	4,27	0,60	3,25	5,00	
	Spor Yöneticiliği	6	4,63	0,49	3,75	5,00	
	Diğer ³	194	4,35	0,38	3,75	4,75	
	Toplam	287	4,29	0,58	3,00	5,00	
Sorumluluk	Rekreasyon Bölümü	17	4,69	0,57	3,00	5,00	KW= 4,250 p=0,373
	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği B.	45	4,61	0,60	3,00	5,00	
	Antrenörlük Eğitimi	25	4,65	0,55	3,00	5,00	
	Spor Yöneticiliği	6	5,00	0,00	5,00	5,00	
	Diğer ⁴	194	4,60	0,43	4,00	5,00	
	Toplam	287	4,66	0,56	3,00	5,00	
Hoşgörü	Rekreasyon Bölümü	17	4,10	0,89	2,33	5,00	KW= 1,039 p=0,904
	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği B.	45	4,14	0,79	2,33	5,00	
	Antrenörlük Eğitimi	25	4,17	0,85	2,33	5,00	
	Spor Yöneticiliği	6	4,39	0,74	3,33	5,00	
	Diğer ⁵	194	4,00	0,78	3,33	5,00	
	Toplam	287	4,15	0,81	2,33	5,00	
Ölçek	Rekreasyon Bölümü	17	4,43	0,53	3,47	5,00	KW= 5,346 p=0,254
	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği B.	45	4,40	0,44	3,26	5,00	
	Antrenörlük Eğitimi	25	4,36	0,53	3,00	5,00	
	Spor Yöneticiliği	6	4,70	0,43	3,89	5,00	
	Diğer	194	4,14	0,29	3,79	4,47	
	Toplam	287	4,40	0,48	3,00	5,00	

Tablo 5’da katılımcıların mezun oldukları bölümün Antrenörlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeylerine göre farklılaşma durumu Kruskal Wallis testi sonuçları incelenmiştir. Çalışmaya katılan sporcuların mezun oldukları bölüme göre antrenörlerini ölçek alt boyutları olan profesyonellik (p=0,061), saygı (p=0,650), sorumluluk (p=0,373) hoşgörü (p=0,904) ve ölçek tamamının (p=0,254) öğrenim

² Spor Bilimlerinde öğrenim gören lisans öğrencileri ve lise mezunu öğrenciler.

³ Spor Bilimlerinde öğrenim gören lisans öğrencileri ve lise mezunu öğrenciler.

⁴ Spor Bilimlerinde öğrenim gören lisans öğrencileri ve lise mezunu öğrenciler.

⁵ Spor Bilimlerinde öğrenim gören lisans öğrencileri ve lise mezunu öğrenciler.

görülen bölüme göre farklılığı istatistiksel olarak anlamsız olduğu görülmüştür ($p>0.05$).

Çalışmaya katılan spor yöneticiliği bölümü mezunu sporcular, diğer sporculara göre antrenörlerini profesyonellik, saygı, sorumluluk, hoşgörü ve genel toplamda daha yüksek puanla değerlendirmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların medeni durumları değişkenine göre antrenörlerin profesyonellik, saygı, sorumluluk, hoşgörü ve ölçek geneli puanlarındaki farklılaşma durumu

		n	x	ss	Min	Max	Analiz
Profesyo nellik	Evli	20	4,04	0,74	2,00	5,00	MW= 7,464 p=0,006
	Bekar	267	4,45	0,51	2,00	5,00	
	Toplam	287	4,43	0,54	2,00	5,00	
Saygı	Evli	20	4,08	0,66	2,50	5,00	MW = 1,871 p=0,171
	Bekar	267	4,28	0,59	2,75	5,00	
	Toplam	287	4,27	0,59	2,50	5,00	
Sorumlu k	Evli	20	4,38	0,80	2,67	5,00	MW = 4,940 p=0,026
	Bekar	267	4,73	0,47	2,33	5,00	
	Toplam	287	4,70	0,51	2,33	5,00	
Hoşgörü	Evli	20	3,63	1,12	2,00	5,00	MW = 5,846 p=0,016
	Bekar	267	4,26	0,73	2,00	5,00	
	Toplam	287	4,22	0,78	2,00	5,00	
Ölçek	Evli	20	4,04	0,68	2,32	5,00	MW = 7,212 p=0,007
	Bekar	267	4,43	0,45	2,53	5,00	
	Toplam	287	4,40	0,48	2,32	5,00	

Tablo 6’da katılımcıların medeni durumlarının antrenörlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeyi ölçeğine göre farklılaşmasına dair Many Whitnet U testi sonuçları incelenmiştir. Çalışmaya katılan bekar sporcuların, evli sporculara göre antrenörlerin ölçek alt boyutundan olan profesyonellik ($p=0,006$), sorumluluk ($p=0,026$) hoşgörü ($p=0,016$) ve ölçek tamamına ($p=0,007$) göre yüksek düzeyde uydukları belirtilmiştir. Ölçek alt boyutu olan saygı boyutunun medeni duruma göre farklılığı ($p=0,171$; $p>0.05$) istatistiksel olarak anlamsız olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Katılımcıların lisanslı spor yapma yılı değişkenine göre antrenörlerin profesyonellik, saygı, sorumluluk, hoşgörü ve ölçek geneli puanlarındaki farklılaşma durumu

Spor yapma yılı		N	X	Ss	Min	Max	Analiz
Profesyonellik	1-3 yıl	5	4,07	0,54	2,78	4,89	KW=10,518 p=0,015
	4-6 yıl	90	4,43	0,51	2,78	5,00	
	7-9 yıl	98	4,43	0,64	2,00	5,00	
	10-12 yıl	74	4,48	0,45	3,00	5,00	
	13 ve üzeri	20	4,80	0,18	4,56	5,00	
	Total	287	4,43	0,54	2,00	5,00	
Saygı	1-3 yıl	5	3,95	0,43	3,25	4,75	KW=10,587 p=0,014
	4-6 yıl	90	4,23	0,56	2,75	5,00	
	7-9 yıl	98	4,34	0,59	2,75	5,00	
	10-12 yıl	74	4,29	0,65	2,50	5,00	
	13 ve üzeri	20	4,45	0,57	3,50	5,00	
	Total	287	4,27	0,59	2,50	5,00	
Sorumluluk	1-3 yıl	5	4,25	0,74	3,00	5,00	KW=15,359 p=0,002
	4-6 yıl	90	4,70	0,50	2,67	5,00	
	7-9 yıl	98	4,71	0,51	2,33	5,00	
	10-12 yıl	74	4,73	0,60	3,67	5,00	
	13 ve üzeri	20	4,80	0,39	3,00	5,00	
	Total	287	4,70	0,51	2,33	5,00	
Hoşgörü	1-3 yıl	5	3,60	0,96	2,33	5,00	KW=9,244 p=0,026
	4-6 yıl	90	4,23	0,84	2,00	5,00	
	7-9 yıl	98	4,24	0,75	2,00	5,00	
	10-12 yıl	74	4,28	0,67	2,67	5,00	
	13 ve üzeri	20	4,87	0,30	4,33	5,00	
	Total	287	4,22	0,78	2,00	5,00	
Ölçek	1-3 yıl	5	4,00	0,48	3,00	4,63	KW=14,271 p=0,003
	4-6 yıl	90	4,41	0,58	2,32	5,00	
	7-9 yıl	98	4,43	0,47	3,05	5,00	
	10-12 yıl	74	4,45	0,37	3,47	5,00	
	13 ve üzeri	20	4,73	0,21	4,00	5,00	
	Total	287	4,40	0,48	2,32	5,00	

Tablo 7’de katılımcıların spor yapma yıllarının antrenörlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeyi ölçeğine göre farklılaşma durumunun tespit edilmesi için; Kruskal Wallis testi sonuçları incelenmiştir. Çalışmaya katılan sporcuların spor yapma yılına göre antrenörlerin ölçek alt boyutları olan profesyonellik ($p=0,015$) saygı ($p=0,014$), sorumluluk ($p=0,002$), hoşgörü ($p=0,026$) ve ölçek tamamının ($p=0,003$) spor yapma yılına göre farklılığı istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir.

Çalışmaya katılan 13 yıl ve üzerinde spor yapan sporcular, diğer sporculara göre antrenörlerini profesyonellik, saygı, sorumluluk, hoşgörü ve genel toplamda daha yüksek puanla değerlendirmiştir.

Tablo 8. Ölçek alt boyutları arasındaki ilişkiye dair korelasyon analizi

Korelasyonlar						
		Profesyonellik	Saygı	Sorumluluk	Hoşgörü	Ölçek
Profesyonellik	r	1	,599**	,467**	,611**	,917**
	p		,001	,001	,001	,001
	n		287	287	287	287
Saygı	r		1	,459**	,541**	,790**
	p			,001	,001	,001
	n			287	287	287
Sorumluluk	r			1	,447**	,647**
	p				,001	,001
	n				287	287
Hoşgörü	r				1	,793**
	p					,001
	n					287
Ölçek tamamı	r					1
	p					
	n					

** . Korelasyon 0.01 düzeyinde anlamlı

Tablo 8’de ölçek alt boyutlarının ve ölçek tamamının birbiriyle olan ilişkisinin yönü ve gücü tespit edilmek amacıyla korelasyon testi sonuçları yer almaktadır. Çalışmaya katılan sporcuların antrenörlerini değerlendirmelerinde, Profesyonellik boyutuyla, saygı boyutunun ($r=0,599;p=0,001$), hoşgörü boyutunun ($r=0,611;p=0,001$) ve ölçek tamamının ($r=0,917;p=0,001$) pozitif yönlü ve yüksek anlamlılık düzeyine sahip bir ilişkisinin, , sorumluluk boyutunun ise ($r=0,467;p=0,001$) orta anlamlılık düzeyine sahip olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$).

Saygı alt boyutunun sorumluluk alt boyutuyla ($r=0,459;p=0,00$), hoşgörü alt boyutuyla ($r=0,541;p=0,001$) ve ölçek tamamıyla ($r=0,790;p=0,001$) pozitif yönlü ve yüksek düzeyde bir ilişkisinin olduğu görülmektedir. Sorumluluk alt boyutunun hoşgörü alt boyutuyla ($r=0,447;p=0,00$) ve ölçek tamamıyla ($r=0,647; p=0,000$), pozitif yönlü ve yüksek düzeyde bir ilişkisinin olduğu görülmüştür. Son olarak

hoşgörü boyutunun ($r=0,793;p=0,000$) ölçek tamamının pozitif yönlü ve yüksek anlamlılık düzeyine sahip ilişkisinin olduğu görülmektedir.

5.TARTIŞMA

Çalışmanın bu bölümünde, çalışma hakkında yorum öneri ve literatürle karşılaştırma yapılacaktır. Elde edilen çıkarımların kadın voleybolcuların antrenörlerinde gözlemledikleri etik dışı davranışlara yönelik bulgularla literatüre katkı sağlayacağı ön görülmektedir. Bu bağlamda literatürde antrenör etik davranışlarına yönelik farklı spor dallarında çalışmalara rastlamak mümkündür.

Çalışmamızda sporcuların antrenörleri hakkındaki antrenörlük meslek etiğine ilişkin verdikleri cevapların ortalamasının yüksek olduğu gözlenmiştir. Literatür incelendiğinde Çeviker (2013), Karakoç ve arkadaşları (2011), Certel, Alkış ve Gürpınar'ın (2018) yaptıkları çalışmalarda da antrenörlerin antrenörlük mesleki etik ilkelere yüksek düzeyde uydukları görülmektedir.

Çeviker (2013) Ankara'da amatör süper lig futbolcularının antrenörlerinde gözlemledikleri etik ve etik dışı davranışları inceleyen çalışmasında, sporcuların eğitim durumları ve yaş gruplarının ölçeğe verilen cevaplar arasında bir ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Voleybolcular üzerine yapılan bu çalışmada ise katılımcıların yaş gruplarının ölçek ve alt boyutlarına göre farklılığı söz konusudur. Yapılan bu çalışma sonuçlarında ise yaşın ilerlemesiyle sporcuların antrenörlerini profesyonel değerlendirme düzeylerinde yükselme görülmektedir. Yaşın ilerlemesiyle sporcuların antrenörlerini daha saygılı gördüğü sonucuna ulaşılmıştır. Diğer alt boyutlardan olan sorumluluk ve hoşgörü davranışlarının, sporcuların verdiği cevaplar doğrultusunda antrenörlerde daha yüksek seviyede olduğu görülmektedir.

Yıldız (2019) çalışmasında, Bursa ilinde yaşayan ve bu ilde çalışan voleybol antrenörlerinin Durumluk ve Sürekli kaygı düzeylerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Çalışmasının sonucunda, voleybol antrenörlerinin medeni durumlarının kaygı düzeylerini etkilediği tespit edilmiştir. Yine bu çalışmada katılımcıların yaşlarının kaygı düzeylerine etkisi incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar durumluk kaygı düzeyine yaşın etkisinin olmadığını göstermektedir. Yapılan bu çalışma bulgularında yaş değişkeninin ölçek ve alt boyutlarına göre farklılığı anlamlı bulunmuştur. Yaşı ilerleyen sporcuların ölçek puanlarının daha çok arttığı bize göstermektedir ki, yaş ve profesyonellik, saygı, sorumluluk ve hoşgörü doğru orantılıdır.

Certel vd., (2018) yılında Antrenörlerin Mesleki Etik İlkelere Uyma Düzeylerinin Antrenör ve Sporcu Gözüyle Değerlendirilmesini amaçlayan çalışmada antrenörlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeylerinin, antrenörün ve sporcularının bakış açısına göre farklılık göstermektedir. Farklı bir ifadeyle antrenörler kendilerini mesleki etik ilkelere uyduklarını belirtmelerine rağmen sporcuların antrenörlerini mesleki etik kurallara uygun davranmadıklarını belirtmektedirler. Yapılan bu çalışma sporcuların antrenörleri hakkındaki antrenörlük meslek etiğine ilişkin verdikleri cevapların ortalamasının yüksek düzeyde olduğu gözlenmesine karşın spor yapma yılı alt boyutunda 13 yıl ve üzerinde spor yapan sporcular, diğer sporculara göre antrenörlerini daha yüksek düzeyde puanla değerlendirmişlerdir.

Özbek'in (2003) beden eğitimi öğretmenleri üzerinde ve Dolaşır (2005) ve Dolaşır ve Büyüköztürk'ün (2009) millî sporcular üzerinde yaptıkları çalışmalarda da benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır. Bireyin kendini değerlendirmesiyle, dışarıdan birinin bireyi değerlendirmesi arasında elbette bir farkın olması beklenebilir. Kişinin kendisini nesnel olarak değerlendirmesinin oldukça zor olduğu söylenebilir. Netice itibariyle antrenörlerin etik dışı davranışları göstermesi, sporun saygınlığını azaltmakta, spor ve sporcunun gelişmesine engel teşkil etmektedir.

Tapan (2020) yaptığı çalışmada, Türkiye kadın güreş milli takım sporcuları antrenörlerinin mesleki etik ilkelerine ilişkin görüşlerini incelemeyi amaçlamıştır. Bu doğrultuda katılımcıların ölçek sorumluluk alt boyutu puan ortalamalarının düşük olduğu sonucunu tespit etmiştir. Yapılan bu çalışma bulgularında ise ölçek alt boyutu olan sorumluluk boyutunun çok yüksek olduğu görülmektedir. Dolayısıyla voleybol antrenörlerinin güreş antrenörlerine nazaran etik kurallara daha çok dikkat ettiğini söylenebilir.

Yapılan bu çalışma sonuçlarında ise katılımcıların yaşlarının ölçek alt boyutlarına ve ölçeğin tamamına göre farklılaşma durumunun anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Bizim sonuçlarımıza farklı olarak Dolaşır (2005), in milli takım sporcularının antrenörlerinin mesleki etik ilkelere uyma düzeylerini inceleyen yaş ve etik ilkelere uyma arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan bu çalışma sonuçları incelendiğinde benzer sonuçları Çeviker (2017) çalışmada da görülmektedir. Engelli sporcuların antrenörlerinin mesleki etik

ilkelere uyma seviyesini, sporcu yaşının ölçek alt boyutlarından olan saygı, sorumluluk ve ölçek tamamına göre farklılık gösterdiğini bu farklılığın ise anlamlı olduğunu sonucuna ulaşmıştır. Dolayısıyla çalışmamızın Çeviker (2017)'un çalışmasına benzerlik göstermektedir.

Çeviker (2017) çalışmasında ise sporcuların eğitim düzeylerinin antrenörlerin meslek etiğine uyma düzeylerine ilişkin görüşlerindeki farklılığı önemli olarak tespit etmiştir. Çeviker (2017) çalışmasında üniversite mezunu olan sporcuların, diğer eğitim durumlarındaki katılımcılara nazaran daha olumlu görüşe sahip olduğu yönünde sonuçlara ulaşmıştır. Dolaşır (2005) in çalışmasında benzer nitelikte katılımcıların eğitim düzeylerinin etik ilkelere uyma düzeyiyle pozitif yönlü ilişkisinin olduğunu gösterir niteliktedir. Yapılan bu çalışmada sporcuların eğitim düzeylerinin antrenörlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeylerine ilişkin görüşlerinin farklılığının önemsiz olduğu görülmüştür.

Yapılan bu çalışmada katılımcıların spor yapma yılının ölçek alt boyutlarına göre (profesyonellik, saygı, sorumluluk ve hoşgörü) farklılaşma durumu anlamlı bulunmuştur. Benzer olarak Çeviker (2017) de sonuçlara ulaşmıştır. 9-12 yıl arasında kıdeme sahip olan engelli sporcuların, diğer sporculara nazaran saygı ve sorumluluk boyutuyla ölçek geneline daha yüksek puan aldıkları sonucuna ulaşmıştır. Benzer sonuçlar Dolaşır (2005) tarafından da bulunmuştur. Yapılan çalışma sonucunda 13 yıl ve üzerinde spor yapan sporcular, diğer sporculara göre antrenörlerini profesyonellik, saygı, sorumluluk, hoşgörü ve genel toplamda daha yüksek puanla değerlendirmiştir. Çalışmamız Dolaşır ve Çeviker'in çalışmasına benzerlik göstermektedir.

Yapılan çalışma bulgularında ölçek boyutları arasında ilişkinin yönü ve boyutlarına yönelik analiz sonuçlarına bakıldığında, ölçek alt boyutlarından olan profesyonellik boyutunun saygı sorumluluk hoşgörü ve ölçek tamamıyla doğrusal bir ilişkisinin olduğu tespit edilmiştir. Farklı bir ifadeyle profesyonellik yükseldikçe diğer alt boyutlar (sorumluluk, saygı, hoşgörü) ve ölçek tamamının da puan ortalaması yükselmektedir. Yine benzer olarak diğer alt boyutlarında kendi aralarında ve ölçek tamamıyla pozitif yönlü ve yüksek düzeyde ilişkisinin olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda ölçek alt boyutlarının ve ölçek tamamının kendi aralarında ilişkisinin önemli olduğu söylenebilir.

6- SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Araştırmanın sonuçları aşağıda verilmiştir.

1. Sporcuların antrenörleri hakkındaki antrenörlük meslek etiğine ilişkin görüşleri (profesyonellik, saygı, sorumluluk, hoşgörü) alt boyutları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Sporcuların antrenörleri hakkındaki puan ortalamaları yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

2. Sporcuların antrenörleri hakkındaki antrenörlük meslek etiğine uyma düzeylerine ilişkin yaş değişkenine göre görüşlerinde anlamlı bir fark bulunmuştur. . Çalışmaya katılan 25 yaş ve üzeri sporcular, diğer yaştaki sporculara göre antrenörlerini profesyonellik, sorumluluk, hoşgörü ve genel toplamda daha yüksek puanla değerlendirmiştir. 21-24 yaş aralığındaki sporcular ise, diğer yaştaki sporculara göre antrenörlerini saygı boyutunda yüksek düzeyde değerlendirmiştir.

3. Sporcuların antrenörleri hakkındaki antrenörlük meslek etiğine uyma düzeylerine ilişkin mezun olunan bölüme göre profesyonellik, saygı, sorumluluk, hoşgörü ve ölçek genelinde anlamlı bir fark görülmeği saptanmıştır. Çalışmaya katılan spor yöneticiliği bölümü mezunu sporcular, diğer sporculara göre antrenörlerini profesyonellik, saygı, sorumluluk, hoşgörü ve genel toplamda daha yüksek düzeyde değerlendirmiştir.

4. Sporcuların antrenörleri hakkındaki antrenörlük meslek etiğine uyma düzeylerine ilişkin medeni duruma göre görüşleri profesyonellik, sorumluluk, hoşgörü alt boyutlarında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Saygı alt boyutunda ise anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

5.Sporcuların antrenörleri hakkındaki antrenörlük meslek etiğine uyma düzeylerine ilişkin spor yapma yılı değişkenine göre profesyonellik, saygı, sorumluluk, hoşgörü ve ölçek genelinde anlamlı bir fark görüldüğü saptanmıştır. Çalışmaya katılan 13 yıl ve üzerinde spor yapan sporcular, diğer sporculara göre antrenörlerini profesyonellik, saygı, sorumluluk, hoşgörü ve genel toplamda daha yüksek düzeyde değerlendirmiştir.

6. Sporcuların antrenörleri hakkındaki antrenörlük meslek etiğine uyma düzeylerine ilişkin gelir durumuna göre görüşleri arasında fark bulunmamıştır.

6.2. Öneriler

Çalışmamızın sonucunda aşağıdaki önerilerde bulunulabilir;

- Çalışma sonuçlarında, kadın voleybolcuların yaşının ilerlemesiyle antrenör meslek etiğine uyma anketi puan ortalamalarının yükseldiği görülmektedir. Bu sonuçlardan genç sayılacak katılımcıların, profesyonellik, saygı, sorumluluk ve hoşgörü anlayışlarının gelişmesine yönelik önlemlerin alınması gerekmektedir.
- Çalışma kapsamında anket uygulanan kadın voleybolcuların ölçek alt boyutlarına verdiği cevapların ortalaması incelendiğinde, yöneticilik mezunu olanların profesyonelliği daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda öğretmenlik mezunu sporcuların profesyonelliklerini yükseltecek çalışmalar yapılabilir.
- Çalışma sonuçlarına göre katılımcıların spor yapma sürelerinin uzaması, etik davranışların değerlendirilmesinde önemli olduğu görülmüştür. Bu nedenle sporcuların uzun yıllar spor yapması, antrenör davranışlarına bakış açılarını değiştirmektedir. Dolayısıyla sporun uzun vadede düzenli olarak yapılması çalışmacılara öneriler olarak sunulabilir.

KAYNAKLAR

- Alioğulları, Z.D.** (2012). *Örgütsel Sessizlik ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Arasındaki İlişki-Bir Uygulama* (Yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Arslan, S.** (2016). Çeviri etkinliğinde çeviri etiğinin önemi ve etik sorunların felsefe temelinde yeniden değerlendirilmesi. *Sosyal ve Kültürel Çalışmalar Dergisi*, 2(3), 221-225.
- Avcı, A.** (2010). *Eğitimde Şiddet Olgusu Lise Öğrencilerinde Şiddet, Saldırganlık ve Ahlaki Tutum İlişkisi Küçük Çekmece İlçesi Örneği* (Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aydın, İ.** (2003). Eğitim ve öğretimde etik. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Aydoğan, D.** (2006). *İzmir'deki bazı voleybol takımlarının minik ve yıldız oyuncularının müsabaka dönemindeki fiziksel parametrelerinin karşılaştırılması* (Yüksek lisans tezi), Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Azboy, O. Erer, O. Oymak, Ö. Tunç, Ö.** (2012). Antrenörlük mesleği ve antrenörün görevleri spor psikolojisi. *Ankara: MEB Yayınları*, s:100-103.
- Balçıklı, G. S.** (2017). Yarışma sporlarının ahlaksal amacı. *Spor ve Performans Çalışmaları Dergisi*. 8(1), 47-51.
- Bensiz, A.** (2016). Amatör futbolcuların algılarına göre antrenörlerin liderlik özelliklerinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi), Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Beswick, B.** (2016). Focusedfor soccer. Çeviren: Süren, E. Odak Noktamız Futbol. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Bucher, C. A., Wuest, D. A.** (1987). Foundation of physical education and sport. Santa clara: *Times Mirrow MosbyCollege Publishing*.
- Carpenter, B.** (2004). The first olympics: the early greek games were not as pristine as weliketoimagine. *U.S. News & World Report*. In: *American Management Association*.
- Certel, Z., Alkış, A., Gürpınar, B.** (2019). Antrenörlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeylerinin antrenör ve sporcu gözüyle değerlendirilmesi. *Mediterranean Journal of Humanities*. VII/2, 223/231.
- Cevizci, A.** (2002). Etiğe giriş. İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Çavdar, G.** (2019). Kadın futbolcuların sportmenlik yönelimleri ve sporda ahlaktan uzaklaşma mekanizmalarının farklı değişkenlere göre değerlendirilmesi (Yüksek lisans tezi), Trabzon Üniversitesi, Trabzon.
- Çeviker, A.** (2013). Ankara amatör süpür lig futbolcularının antrenörlerinde gözlemledikleri etik ve etik dışı davranışlar(Yüksek lisans tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.

- Çeviker, A.** (2017). Bedensel engelli spor kulüplerinde görev yapan antrenörlerin, antrenörlük mesleki etik ilkelere uyma düzeylerinin belirlenmesi (Üniversitesi doktora tezi), Ankara.
- Çik, B.** (2019). Sporcular tarafından algılanan antrenör davranışlarının antrenörlerin yeterliğiyle ilişkisinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi), Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Çumralgil, B., Görücü, A.** (2007). Örgütlenme yönetim biçimleriyle spor. Konya: Selçuk Üniversitesi Yayını.
- Dolaşır, T. S.** (2009). “Antrenörlerin mesleki etik ilkeleri nelerdir? nasıl ölçülür? ölçek geliştirme: ölçüğün geçerlik ve güvenilirliği”. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, VII, 159-168.
- Elgin, T.** (2006). *Meslek etiği ve etik kodu: jandarma teşkilatı için etik kodu önerisi* (Yüksek lisans tezi), Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Eralp, F., Çotuk, M.** (2005). Voleybolda temel beceriler. İstanbul: Morpa Yayınevi.
- Erhan, S.** (1995). *Elit düzeydeki voleybolcuların Fizyolojik Özelliklerinin Analizi ve Mukayesesi* (Yüksek lisans tezi), İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Erkal, M., Güven, Ö., Ayan, D.** (1998). Sosyolojik açıdan spor. İstanbul: Der Yayınları.
- FIVB, Dünya Voleybol Federasyonu** (2017). Uluslararası voleybol oyun kuralları kitapçığı. http://www.tvf.org.tr/dosyalar/MHGK_Belgeler/2017-2020_resmi_voleybol_oyun_kurallari.pdf.
- Foot Philippa.** (2002), *Virtues and vices and other essays in moral philosophy*. Clarendo Press, Oxford, s. 3.
- Garrigan, B., Adlam, A. L., Langdon, P. E.** (2018). Moral decision-making and moral development: toward an integrative framework. *Developmental Review*, 49(1), 80-100.
- Gönülaçar, Ö.** (2010). *T.V.F. Antrenör Kurslarından Mezun Olan Voleybol Antrenörleri İle M.E.B. Voleybol Etkinlikleri İçerisinde Yer Alan Beden Eğitimi Öğretmenleri Arasındaki Bazı Sosyo-Ekonomik Ve Eğitim Düzeylerinin Karşılaştırılması* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Hareket ve Antrenman Bilimleri Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Güven, Ö., Öncü, E.,** (2012). Antrenörlerin etik dışı davranışları ile ilgili sporcu algısı ölçeğinin geliştirilmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, X(2), 67-75.
- Güzel, İ.İ.,** (2008). *Amatör sporcuların antrenörlerinden beklentileri üzerine bir çalışma* (Yüksek lisans tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Healey, J.** (2015). Fair play and integrity in sport. *Issues in Society*, 383 *The Spinney Press*.

- Horn, T.S.** (2002) Coaching Effectiveness in the Sport Domain. In: Horn, T.S., Ed., *Advances in Sport Psychology, Human Kinetics, Champaign, IL*, 309–354.
- Karasar, N.** (2020). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kasap, H., Erdem, K.,** (2009). *Antrenörlük felsefesi*. İstanbul: Türkiye Futbol Federasyonu, Futbol Eğitimi Yayınları 1.
- Kavussanu, M., Ntoumanis, N.** (2008). Participation in sport and moral functioning: does ego orientation mediate their relationship? *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 25(4), 501-518.
- Kayır, B.** (2019). *Antrenörlerin meslek etiği davranışlarına ilişkin antrenör ve sporcu görüşleri* (Yüksek lisans tezi), Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Konter, E.** (1996). *Bir lider olarak antrenör*. İstanbul: Alfa Basım Yayın Dağıtım.
- Korkmaz, F.** (2003). *Voleybol*. Bursa: Ekin Kitabevi.
- Kucuradi, İ.** (2000). *Felsefe ve etik meseleleri*. Ankara: Türkiye felsefe kurumu yayınları.
- Kuçuradi, İ.** (1988). *Uludağ konuşmaları: özgürlük, ahlak, kültür kavramları*. Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu.
- Küçükkoğlu, M. T.** (2012). Etik değerler ve etiğin kurumsallaşması. *Hukuk ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 4(1), 75-85.
- Lumpkin, A., Stoll, S. K., Beller, J. M.** (2003). *Sports ethics applications for fair play*. New York: McGraw-Hill Education.
- Lyle, J.** (2002). *Sports coaching concepts a framework for coaches behaviour*. Routledge Published: New Fetter Lane, London.
- Macit M.,H.,** (2009). Teleolojik etik anlayışın deontolojik eleştirisi. *Kayı Dergisi*, 84, 83-91.
- M.E.B.** (2006). *Meslek etiği - meslek eğitimi ve öğretimi güçlendirilmesi projesi*, Millî Eğitim Bakanlığı, Ankara: Anabritannica (1987). 8, Ana Yayıncılık.
- Martin, T. A.** (2015). *Unsettling professional code: relationship boundaries and ethical possibilities*. Greensboro: The University of North Carolina.
- Morpa.** (2005). *Spor ansiklopedisi 5. Voleybol*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Naagarazan, R. S.** (2006). *Textbook on professional ethics and human values*. New Delhi: New Age International.
- Oka, A.** (1986). *Sosyalleşme süreci ve spor* (yüksek lisans tezi), Gazi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Özbek, O., Doğaner, S.** (2019). Beden eğitimi öğretmenleri adaylarının mesleki etik ilkelere ve öğretmenliğe yönelik tutumlarına ilişkin görüşleri. *Sporometre*, 17(1), 197-208.
- Özcan, B., Çavuşoğlu, S. B.** (2016). İstanbul gençlik hizmetleri ve spor il müdürlüğünde çalışan personelin iş tatmin düzeyinin belirlenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 6(2), 25-33.

- Özdemir, E.** (2020). *Voleybol antrenörlerinin liderlik özelliklerinin öz yeterlilikleri üzerindeki etkisinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- Özen, Ö. N.** (2019). *Türkiye’de kadın antrenör olmak: kadın antrenörlerin perspektifinden karşılaştıkları sorun ve engellerin araştırılması* (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Öztan, C.** (2018). *Basketbol antrenörlerinin problem çözme becerilerinin ve karar verme yöntemlerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). G.Ü Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Öztürk, F., Koparan, Ş., Efe, M.** (2008). Boks antrenör adaylarının problem çözme becerisi ve atılganlık düzeylerinin tespiti. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 447-459.
- Pehlivan, Z.** (2004). Fair-Play kavramının geliştirilmesinde okul sporunun yeri ve önemi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, II (2), 49-53.
- Rey, W.** (2002). Daha iyi antrenör olmak. (Çev: Baytimur, G.). *Hacettepe Üniversitesi. Voleybol Bilim ve Teknoloji Dergisi*. 27.
- Sage, L., Kavussanu, M., Duda, J. L.** (2006). Goal orientations and moral identity as predictors of prosocial and antisocial functioning in male association football players. *Journal of Sports Sciences*, 24(5), 455–466.
- Sevim, Y., Tuncel, F., Erol, E., Sunay, H.** (2001). Antrenör eğitimi ve ilkeleri. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Smoll, F., Smith, R.** (2009). *Mastery approach to coaching: a leadership guide for youth sports*. Seattle: Youth Enrichment in Sports.
- Somali, V.** (1997). *Türk ve dünya voleybol tarihi (1895–1997)*. İstanbul: Türkiye Voleybol Federasyonu Voleybol Vakfı.
- Street, B. B.** (2002). *A comparative analysis of professional codes of ethics*. Michigan: Central Michigan University.
- Tanrıverdi, H.** (2012). Spor Ahlakı ve Şiddet. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(8), 1071–1093.
- Taşpınar, Y., Şahin, A., Örselli, E.** (2016). Kamu kurumlarında güven iklimi etik iklim ilişkisi: Konya ili örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 18(1), 117-136.
- Tapan, U.** (2020). *Kadın Milli Takım Güreş Antrenörlerinin, Mesleki Etik İlkelerine Uyuma Düzeylerinin Sporcular Açısından Değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Bursa
- TDK.** (2020). (Türk Dil Kurumu). Erişim Adresi: <http://tdk.gov.tr/>
- TMOK.** (2021). (Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi). Erişim Adresi: <https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/>
- Türkiye Voleybol Federasyonu** (2009-2012) Voleybol resmi oyun kuralları kitapçığı. Ankara: Sim Matbaacılık, <http://www.tvf.org.tr/index.php?sayfa=151>.

- TVF.** (2021). (Türkiye Voleybol Federasyonu). Erişim Adresi: <https://www.tvf.org.tr/>
- ULUÖZ, E.** (2019). Tarihsel Bir Araştırma: 1895'den Günümüze Rekreatif Bir Spor Dalı Olarak Voleybolun Gelişimi. *Spor ve Rekreatif Araştırmaları Dergisi*, 113-134.
- Urartu, Ü.** (2006). Voleybol. Ankara: İnkilap Yayınevi.
- Whithead, M.** (1998) "Sportethicsandeducation". *Sport Educationand Society*. 3(2), 239-241.
- Yaman A.,** (2010). İç denetçinin Yeni Rolü, Etik Liderlik, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/208914>.
- Yeniçeri, S., Hindistan, S. Y.** (1998). Amerikan spor eğitim programı çocuklar ve gençler için voleybol antrenörlüğü. (Çev), İstanbul: Beyaz Yayınları.
- Yıldırım, H. L.** (2009). *Futbol Antrenörlerinin saldırganlık olaylarına bakış açıları Ankara ili örneği Niğde Üniversitesi* (Yüksek lisans tezi). Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Niğde.
- Yıldız, A.** (2019). *Bursa'da yaşayan voleybol antrenörlerinin durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin yaş, belge türü, çalıştığı takım düzeyi ve sporcu özgeçmişine göre incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Bursa.
- Yıldız, M.** (2019). *Sporcularda sportmenlik yönelimi: hedef bağlılığı ve sporda ahlaktan uzaklaşmanın rolü* (Yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- Yolaç, A.** (2020). *Farklı Voleybol liglerindeki takımlarda görev alan voleybol antrenörlerinin sosyo-ekonomik faktörler ve iyilik hali yönünden karşılaştırılması* (Yüksek lisans tezi) Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Yücel, A. S., Atalay, A., Gürkan, A.** (2015). Sporda şiddet ve saldırganlığı etkileyen unsurlar. *Uluslararası Hakemli Psikiyatri ve Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 68-90.

EKLER

EK 1. Etik Kurul İzni

 **T.C.
HİTİT ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU**

Sayı : 2020-141 04/12/2020
Konu: Başvuru Değerlendirme Sonucu

Sayın Dr. Öğr. Üyesi Abdulkerim ÇEVİKER

Etik Kurulumuza yapmış olduğunuz başvurunuzla ilgili kurul kararımız ve ilgili bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Bilgilerinize rica ederim.

Başvuru Numarası	2020- 41
Sorumlu Araştırmacı	Dr. Öğr. Üyesi Abdulkerim ÇEVİKER
Araştırma Başlığı	Kadın Voleybolcuların Antrenörlerinde Gözlemledikleri Etik ve Etik Dışı Davranışlar
Toplantı Tarihi	03.12.2020
Karar Numarası	2020-135

Araştırma başvurunuz etik açıdan uygun bulunmuştur.

Araştırmaya Kurum İzni/İzinleri alındıktan sonra başlanması uygun bulunmuştur.

Başvurunun, ekte belirtilen düzeltmelerin yapılması halinde tekrar değerlendirilmesine karar verilmiştir.

Araştırma projesi etik açıdan uygun olmadığından başvurunun reddine karar verilmiştir.

EK 2. Anket Formu

ANTRENÖRLERİN ANTRENÖRLÜK MESLEK MESLEK ETİĞİNE UYMA DÜZEYLERİ

Değerli Sporcular,

Bu çalışma antrenörlerin antrenör meslek etiğine uyma düzeylerini belirlemek amacıyla planlanmıştır. Anket sorularına vereceğiniz cevaplar, bu araştırmanın dışında herhangi bir amaçla kullanılmayacaktır. Araştırmaya katılıp katılmamak isteğinize bağlıdır. Araştırmanın amaçlarına ulaşması için, anket sorularını içtenlikle ve eksiksiz cevaplamanız beklenmektedir. İlgi ve katkılarınız için teşekkür ederim.

.....

Kişisel Bilgiler

1-Yaş (Lütfen yazınız.....)

2-Cinsiyet K E

3-Medeni Durum Evli Bekar

4-Eğitim Düzeyiniz

İlkokul Mezunu Ortaokul Mezunu Lise Mezunu Üniversite
Mezunu

5- Lisans mezununu iseniz mezun olduğunuz bölümü yazınız (Lütfen
Yazınız.....)

Lisans mezunu değilseniz 6. soruyu boş bırakınız

6-Toplumun genel refah düzeyi dikkate alındığında ekonomik durumunuzu nasıl tanımlarsınız?

Düşük Orta Yüksek

7-Lisanslı olduğunuz spor branşını yazınız (Lütfen Yazınız.....)

8-Kaç yıldır lisanslı olduğunuz sporu yapıyorsunuz? (Lütfen Yazınız.....)

Boyutlar		Etik Davranışlar	Uyma Düzeyi				
			Tam Uyar	Çok Uyar	Orta Düzeyde	Az Uyar	Hiç Uymaz
Profesyonellik	1	Spor da dürüstlüğü, kazanmaya tercih etme					
	2	Spor da disiplini, kazanmaya tercih etme					
	3	Sporcusunun doğru davranışını ödüllendirme					
	4	Sporcularının sağlığını kazanma duygusundan önde tutma					
	5	Sporcularının sağlığını ileriye dönük olarak koruma					
	6	Bütün sporcularına eşit davranma					
	7	Mesleği ile ilgili kendini geliştirme					
	8	Sporcuların görüşlerine değer verme					
	9	Sporcuları ile etkili iletişim kurma					
Saygı	10	Hakem kararlarına saygı gösterme					
	11	Sporcuları ile ilişkilerinde kendi çıkarını gözetmeden davranma					
	12	Yürürlükteki yasa ve yönetmeliklere uyma					
	13	Sporcuların yeteneklerini geliştirmeleri için gerekli olan durumlar dışında fiziksel temastan kaçınma					
Sorumluluk	14	Sporcuları performans arttırıcı yasaklı madde kullanımından koruma					
	15	Sporcuları ve kendini şikeye karşı koruma					
	16	Sporcuları ile cinsel yakınlıktan kaçınma					
Hoşgörü	17	Müşabakalarda kaybetmeyi kabul edebilme					
	18	Başarısız sporcusuna anlayış gösterme					
	19	Sporculara hoşgörü davranma					

EK 3:Ölçek Kullanma İzni

Alıcı: ben

17 Nis 2020 17:09

Sayın Esra Ünal,
Antrenörlük Meslek Etiği ölçeğini tezinizde kullanabilirsiniz. Ölçeği ekte gönderiyorum.
İyi çalışmalar dilerim.

Prof. Dr. Oğuz ÖZBEK

Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

2020-04-17 14:01, Esra Unal yazmış:

- > Sayın Hocam,
- > Hitit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksek Lisans
- > öğrencisiyim. Yüksek Lisans Tezimde yapmam gereken araştırmam
- > için 2019 tarihinde geliştirmiş olduğunuz Antrenörlerin Meslek
- > Etiği Davranışları isimli ölçeğini kullanmak istemekteyim.
- > Gerekli iznin tarafıma verilmesi hususunu, saygılarımla arz
- > ederim.
- >
- >

EK 4: Federasyon İzni

TÜRKİYE VOLEYBOL FEDERASYONU BAŞKANLIĞI

Sayı : E-37689096-125.99-1282567

Konu : Tez Çalışması hk.

29.12.2020

Sayın Esra ÜNAL

İlgi : 25.12.2020 tarihli dilekçeniz.

Hitit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi olarak "**Kadın Voleybolcuların Antrenörlerinde Gözlemledikleri Etik ve Etik Dışı Davranışların İncelenmesi**" konulu tez çalışmanız için uygulamayı planladığınız anket çalışması Federasyonumuzca uygun görülmüştür.

Yapılacak bu çalışma sonucunun bir rapor şeklinde hazırlanıp Federasyonumuza iletilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Av. Nihal İŞÇİ
Genel Sekreter

Belge Doğrulama Kodu : WFFBIFIM Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/gsb-eimzali-belge-dogrulama>
Emniyet Mahallesi Milas Sokak No:9/A 06560 Yenimahalle-ANKARA
Telefon No: (0 312) 221 40 40 Faks No: (0 312) 221 40 10 Bilgi için: Şahsine ATEŞ
İnternet Adresi: www.tvf.org.tr Sekreter

ÖZGEÇMİŞ

Adı – Soyadı : Esra ÜNAL
Doğum yeri ve tarihi : [REDACTED]
İletişim adresi : [REDACTED]

Öğrenim Durumu

Lisans Öğrenimi : [REDACTED]
[REDACTED]

Yüksek Lisans Öğrenimi : [REDACTED]
[REDACTED]

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri : Ünal E., Çeviker, A., (2019) 11-12 Yaş Arası Ortaokul Öğrencilerinin Fiziksel Uygunluk Parametrelerinin İncelenmesi, 5. Uluslararası Avrupa Bilim, Sanat&Kültür Konferansı, 28 – 29 Eylül Ankara 2019- ECSAC Ankara

Unvanları : [REDACTED]
[REDACTED]

Mesleki Deneyim : [REDACTED]
[REDACTED]